

**Alte documente relevante
pentru Învățământul Superior
din Europa**

Cuprins

Alte documente relevante pentru Invatamantul Superior din Europa

1. 1997 – Recomandarea UNESCO cu privire la Statutul Cadrelor Didactice din Instituțiile de Învățământ Superior, **3**
2. 1998 – Declarație universală privind învățământul Universitar, **24**
3. 1998 – Magna Charta Universitatum, **45**
4. 2000 – Concluziile Președinției Consiliului Europei (Strategia Lisabona), **47**
5. 2002 – Declarația de la Glasgow privind Bibliotecile, Serviciile de Informare și Libertatea Intelectuală, **63**
6. 2005 – Declarația de la București despre deontologia universitară europeană, **65**
7. 2005 – Declarația studenților de la Luxemburg, **70**
8. 2006 – Hotărâre a Senatului Universității „Politehnica” din Timișoara Nr. 05 / 16.02.2006 cu privire la politica de asigurare a calității actului didactic în UPT, **72**
9. 2006 – Legitimitatea Asigurării Calității în Învățământul Superior (Concluziile Consiliului Forului European pentru Învățământul Superior), **76**

Recomandarea UNESCO cu privire la Statutul Cadrelor Didactice din Instituțiile de Învățământ Superior

I. Preambul

Conferința Generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), convocată în cea de-a 29-a sesiune la Paris în perioada 21 octombrie - 12 noiembrie 1997,

conștientizând responsabilitatea statelor în asigurarea educației pentru toți, în conformitate cu Articolul 26 al Declarației Universale a Drepturilor Omului (1948),

evocând, în particular, responsabilitatea statelor în ceea ce privește asigurarea învățământului superior întru executarea Articolului 13, p. 2(c) al Pactului Internațional cu privire la Drepturile Economice, Sociale și Culturale (1966),

realizând faptul că învățământul superior și cercetarea joacă un rol fundamental în căutarea, aprofundarea și transmiterea cunoștințelor și ca el reprezintă un bun cultural și științific de excepție,

realizând, de asemenea, faptul că guvernele și grupurile sociale de bază, printre care se numără studenții, antreprenorii și muncitorii, sunt interesați vital în dezvoltarea sistemelor de învățământ superior,

recunoscând rolul decisiv al cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior în perfecționarea învățământului superior și importanța contribuțiilor lor în dezvoltarea umanității și a societății moderne,

convinsă de faptul că personalul didactic din instituțiile de învățământ superior, ca și toți cetățenii, trebuie să depună toate eforturile pentru respectarea în societate a tuturor drepturilor culturale, economice, sociale, civile și politice ale tuturor popoarelor,

fiind conștientă de necesitatea renovării învățământului superior în condițiile schimbărilor sociale și economice și de contribuția în acest proces a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior,

exprimându-și neliniștea în legătură cu vulnerabilitatea comunității academice în condițiile de presiuni politice și economice care ar putea să submineze libertatea academică,

luând în considerație faptul că dreptul la educație, predare și cercetare poate fi realizat pe deplin doar într-o atmosferă de libertate și autonomie academică a instituțiilor de învățământ superior și ca răspândirea neîngrădită a rezultatelor, ipotezelor și opiniilor se află la baza învățământului superior și oferă cea mai sigură garanție a exactității și obiectivității activității științifice și a cercetării,

tinzând ca personalul didactic din instituțiile de învățământ superior să se bucure de statutul care să corespundă rolului lor,

recunoscând diversitatea culturilor din lume,

luând în considerație marea diversitate a legilor, regulamentelor, practicilor și tradițiilor care determină în țări diferite structura și organizarea învățământului superior,

luând în calcul diversitatea statutelor juridice ale cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior din diferite țări, în particular, se aplică sau nu în raport cu ele regulamentele despre serviciul public,

convinsă de faptul că în toate țările apar probleme similare privind statutul cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior și că aceste probleme solicită elaborarea unor abordări comune și, dacă este posibil, aplicarea standardelor comune care trebuie să fie stabilite în prezenta Recomandare,

luând în considerare acte normative cum ar fi Convenția UNESCO cu privire la lupta împotriva discriminării în domeniul educației (1960), care recunoaște că UNESCO trebuie nu doar să se pronunțe împotriva oricărei forme de discriminare în domeniul educației, ci și să promoveze egalitatea oportunităților și tratarea egală a tuturor celor implicați în educație, la toate nivelele, inclusiv condițiile de obținere a educației, precum și Recomandarea cu privire la Statutul Profesorilor (1966) și Recomandarea UNESCO cu privire la Statutul Cercetătorilor Științifici (1974) și actele Organizației Internaționale a Muncii referitoare la libertatea asocierii, dreptul la crearea de organizații și dreptul la încheierea acordurilor colective, precum și cele care vizează egalitatea oportunităților și a tratării,

intenționând să completeze convențiile existente, pactele și recomandările prezente în registrul actelor normative internaționale, indicate în Anexă, cu stipulări referitoare la problemele legate, în primul rând, de instituțiile de învățământ superior, precum și de cadrele lor didactice și de cercetare,

adoptă pe 11 noiembrie 1997 prezenta Recomandare.

II. Definiții

1. În contextul *prezentei Recomandări*:

- (a) „Învățământul superior” înseamnă programele de studii, instruire sau de pregătire pentru activitatea de cercetare la nivel post - secundar, oferite de universități sau alte instituții educaționale care sunt recunoscute drept instituții de învățământ superior de către organele competente de stat, și/sau prin intermediul sistemelor recunoscute de acreditare;
- (b) „Activitatea de cercetare” în contextul învățământului superior semnifică cercetarea originală în domeniul tehnologic, al științelor naturale, ingineresti, medicale, socio-umanistice, în medicină, cultură sau educație care presupune investigații judicioase organizate în temeiul abordării critice prin aplicarea diferitelor metode și procedee, în conformitate cu natura și circumstanțele problemelor abordate, care sunt orientate în precizarea și/sau soluționarea

acestor probleme și care se întemeiază pe infrastructura respectivă în cazul în care este efectuată în cadrul instituțional;

- (c) „Activitatea științifică” marchează procesele prin intermediul cărora cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior își reînnoiesc în mod constant cunoștințele în disciplinele lor de predare sau elaborează publicații științifice, propagă lucrările sale și își îmbunătățesc aptitudinile pedagogice în calitate de profesori ai disciplinelor sale și își sporesc calificările lor academice;
- (d) „Munca de lector și de consultare” consemnează serviciile prestate prin care resursele unei sau altei instituții de învățământ pot fi utilizate peste hotarele ei în scopul servirii celor mai diverse comunități dintr-un stat sau regiune, care formează aria de acțiune a instituției, cu condiția ca o asemenea activitate să nu vină în contradicție cu misiunea instituției. În domeniul predării munca de lector și de consultare poate include o serie vastă de activități, cum ar fi educația externă, continuă și la distanță asigurată prin desfășurarea de cursuri serale, cursuri de scurtă durată și seminare, precum și în cadrul institutelor. În domeniul cercetării munca de lector și de consultare poate cuprinde executarea expertizei pentru sectoarele publice, private și non-profit, diferite tipuri de consultații și participarea la desfășurarea unor cercetări aplicative și la implementarea rezultatelor obținute în urma cercetării;
- (e) „Instituțiile de învățământ superior” semnifică universitățile, alte instituții educaționale, centre și structuri universitare, precum și centre de cercetare și de cultură asociate cu oricare din instituțiile amintite mai sus, de stat sau private, care sunt recunoscute drept asemenea, sau prin intermediul sistemelor recunoscute de acreditare sau prin implicarea autorităților competente de stat;
- (f) „Cadrele didactice din instituții de învățământ superior” marchează toate persoanele din instituțiile sau programele universitare care sunt antrenate în predare și/sau lucru științific și/sau cercetare și/sau care oferă servicii educaționale studenților sau comunității în general.

III. Domeniul de valabilitate

1. Prezenta Recomandare este valabilă pentru toate cadrele didactice din instituțiile de învățământul superior.

Principii de bază

2. Obiectivele globale privind pacea internațională, înțelegerea, cooperarea și dezvoltarea stabilă care stau în fața fiecărui stat-membru și în fața Organizației Națiunilor Unite solicită, în particular, educația în spiritul păcii și al culturii păcii, după cum este stabilit de UNESCO, precum și absolvenți calificați și instruiți ai instituțiilor de învățământ superior, capabili să-i servească comunității în calitate de cetățeni responsabili și să desfășoare o activitate fructuoasă științifică și de cercetare avansată și, ca urmare, un contingent de cadre talentate și înalt-calificate didactice în instituții universitare.

3. Instituțiile de învățământ superior, și în particular universitățile, sunt comunități ale oamenilor de știință care păstrează, răspândesc și își exprimă liber opiniile privind cunoștințele și cultura tradiționale și care obțin noi cunoștințe fără a fi limitați de doctrine prestabilite. Obținerea de noi cunoștințe și aplicarea acestora constituie principala misiune a unor asemenea instituții de învățământ superior. În instituțiile universitare care nu au ca scop cercetarea originală cadrele didactice trebuie să-și mențină și să-și dezvolte cunoștințele în domeniul disciplinelor lor prin activitate științifică și prin perfecționarea abilităților pedagogice.
4. Dezvoltarea învățământului superior, a activității științifice și de cercetare depinde în mare parte de infrastructura și resursele disponibile, atât umane, cât și materiale, precum și de calificările și experiența personalului didactic din instituțiile de învățământ superior, de calitățile lor umane, pedagogice și tehnice, care se bazează pe libertatea academică, responsabilitatea profesională, colegialitatea și autonomia instituțională.
5. Predarea în domeniul învățământului superior este o profesie de înaltă calificare, o formă de serviciu public care cere de la cadrele universitare cunoștințe înalte și abilități speciale, obținute și menținute prin studii și cercetări riguroase și de lungă durată. Ea, de asemenea, solicită simțul responsabilității personale și instituționale pentru educarea și bunăstarea studenților și a societății în general și corespunderea înaltelor standarde profesionale, înaintate față de activitatea științifică și de cercetare.
6. Condițiile de muncă ale cadrelor didactice în instituțiile de învățământ superior trebuie în cea mai mare măsură să eficientizeze predarea, activitatea științifică și de cercetare, munca de lector și de consultare și să le ofere cadrelor didactice din instituțiile universitare posibilitatea îndeplinirii sarcinilor lor profesionale.
7. Organizațiile care reprezintă cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior vor fi considerate și recunoscute drept o forță care poate contribui în mare măsură la dezvoltarea educației și care ar trebui, prin urmare, să fie implicate, alături de alți parteneri și părți interesate, în determinarea politicii învățământului superior.
8. Se va respecta diversitatea sistemelor de instituții de învățământ superior în fiecare stat membru în conformitate cu legislația și cu practica națională, precum și cu standardele internaționale.

IV. Obiectivele și politicile educaționale

9. În toate etapele corespunzătoare ale planificării naționale, în general, și ale planificării în sfera învățământului superior, în particular, statele membre trebuie să ia toate măsurile necesare pentru a garanta următoarele:
 - (a) învățământul superior să fie orientat spre dezvoltarea umană și progresul societății;
 - (b) învățământul superior să contribuie la atingerea scopurilor învățământului continuu, precum și la dezvoltarea altor forme și nivele educaționale;

- (c) în cazul în care instituțiile universitare sunt finanțate din fondurile publice, asemenea fonduri să fie considerate drept o investiție publică, fiind supuse unui control sever din partea statului;
 - (d) finanțarea învățământului superior să fie tratată drept o formă de investiții publice, care au efecte, în majoritatea cazurilor, au un caracter de lungă durată, în dependență de prioritățile guvernamentale și publice;
 - e) justificarea fondurilor publice să fie adusă la cunoștința opiniei publice.
10. Cadrele didactice în instituții de învățământ superior trebuie să aibă acces la biblioteci, care dețin colecții de literatură modernă care să reflecte diversele părți ale unei sau altei probleme și care nu constituie obiect al cenzurii sau al altei forme de imixtiune în activitatea intelectuală. Ele, de asemenea, trebuie să aibă acces, fără a fi limitate prin cenzură, la rețelele informaționale internaționale, la programele satelit și bazele de date necesare pentru predare, activitatea științifică și cea de cercetare.
11. Publicarea și răspândirea rezultatelor cercetărilor obținute de cadrele didactice în instituțiile de învățământ superior trebuie să fie încurajate și facilitate în scopul atingerii de către ele a reputației pe care o merită, precum și pentru a promova dezvoltarea științei, tehnologiei, educației și a culturii în general. În acest scop cadrele didactice în instituțiile de învățământ superior trebuie să fie libere în publicarea rezultatelor cercetării și ale activității științifice în cărți, reviste și baze de date, prin decizia proprie și sub propriul nume, cu condiția că ele sunt autorii sau coautorii lucrărilor științifice respective. Proprietatea intelectuală a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să beneficieze de protecția juridică corespunzătoare și, în particular, de protecție prevăzută de legislația națională și internațională în domeniul dreptului de autor.
12. Schimbul reciproc de idei și informații între cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior din lumea întreagă este vital pentru o dezvoltare eficientă a învățământului superior și a cercetării și trebuie să fie promovat în mod activ. În acest scop, cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să aibă posibilitatea, de-a lungul întregii sale cariere, să participe la forurile internaționale în materie de învățământ superior și cercetare, să călătorească peste hotare fără restricții de ordin politic, precum și să beneficieze în aceste scopuri de acces la Internet sau la conferințele video.
13. Urmează să fie dezvoltate și încurajate programele care asigură un schimb vast de cadre didactice dintre instituțiile de învățământ superior naționale și internaționale, inclusiv organizarea de simpozioane, seminare și proiecte de colaborare, precum și schimbul de informații educaționale și științifice.
- Extinderea comunicării și a contactelor directe între universități, instituții de cercetare și asociații, precum și între oamenii de știință și cercetători trebuie să fie facilitată, după cum trebuie facilitat accesul cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior din alte state la materialele informaționale deschise din arhivele publice, biblioteci, instituții de cercetare și organizații similare.*
14. Statele membre și instituțiile universitare trebuie, totuși, să ia în considerație exodul cadrelor didactice în instituții de învățământ superior din țările în curs de dezvoltare și, în particular, din țările slab dezvoltate. Prin urmare, ele trebuie să

încurajeze programele de asistență adresate țărilor în curs de dezvoltare în scopul asigurării unui mediu academic care să ofere condiții satisfăcătoare de lucru pentru cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior în acele țări, astfel încât exodul să fie limitat și ulterior anulat.

15. În conformitate cu Recomandarea UNESCO cu privire la Recunoașterea Studiilor și Calificărilor Universitare din 1993 vor fi determinate politicile și practicile imparțiale, corecte și rezonabile de recunoaștere a titlurilor și diplomelor din alte țări care permit practicarea activității profesionale în sfera învățământului superior.

V. Drepturile, obligațiile și responsabilitățile instituțiilor de învățământ superior

A. Autonomia universitară

16. Instituțiile universitare trebuie să dispună de autonomie pentru a beneficia în modul corespunzător de libertatea academică și pentru a îndeplini obligațiile și responsabilitățile enumerate mai jos. Autonomia reprezintă acel nivel al autogovernării care este necesar pentru adoptarea de către instituțiile universitare a deciziilor eficiente privind munca didactică, standardele, managementul și activitățile corespunzătoare și care este compatibilă cu sistemele responsabilității de stat, mai ales, în cazul finanțării de stat, precum și cu respectarea libertății academice și a drepturilor omului. Natura autonomiei universitare totodată poate să difere în funcție de tipul instituției.
17. Autonomia reprezintă forma instituțională a libertății academice și o condiție prealabilă necesară pentru garantarea îndeplinirii corespunzătoare a funcțiilor acordate cadrelor didactice și instituțiilor de învățământ superior.
18. Statele membre au obligația să protejeze instituțiile universitare de amenințările de orice natură asupra autonomiei lor.
19. Autonomia nu trebuie să fie utilizată de către instituțiile universitare în calitate de pretext pentru a limita drepturile cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior prevăzute în prezenta Recomandare sau în alte acte normative internaționale, enumerate în Anexă.
20. Autogovernarea, colegialitatea și conducerea academică corespunzătoare sunt elemente esențiale ale autonomiei autentice a instituțiilor universitare.

B. Responsabilitatea instituțiilor învățământului superior

21. Luând în considerație investițiile financiare substanțiale, Statele membre și instituțiile universitare trebuie să asigure un echilibru corespunzător între nivelul autonomiei de care se bucură instituțiile universitare și sistemele lor de responsabilitate. Pentru a asigura responsabilitatea instituțiile de învățământ superior trebuie să tindă ca guvernarea lor să aibă un caracter deschis. Ele trebuie să poarte răspunderea pentru:

19 Recomandarea UNESCO 97

9

- (a) informarea eficientă a comunității referitor la natura misiunii lor educaționale;
- (b) asigurarea calității și a standardelor înalte în efectuarea funcțiilor lor educaționale, științifice și de cercetare și executarea obligației de a garanta imparțialitatea educației, activității științifice și de cercetare și de a le proteja de orice imixțiuni, incompatibile cu sarcinile lor academice;
- (c) susținerea eficientă a libertății academice și a drepturilor fundamentale ale omului;
- (d) asigurarea în condițiile resurselor disponibile a unei educații de calitate pentru un număr cât mai mare de persoane care să corespundă cerințelor academice;
- (e) asigurarea de oportunități pentru învățământul continuu, în conformitate cu misiunea instituției și resursele oferite;
- (f) asigurarea tratării imparțiale, echitabile și nediscriminatorii a studenților;
- (g) promovarea politicilor și adoptarea măsurilor ce asigură tratarea echitabilă a femeilor și minorităților și înlăturarea hărțuielilor sexuale și urmăririi rasiale;
- (h) crearea de condiții în care activitatea didactică sau cea de cercetare să nu fie restricționată de violență, intimidare sau urmărire;
- (i) evidența onestă și transparentă;
- (j) utilizarea eficientă a resurselor;
- (k) elaborarea în cadrul unui proces colegial și/sau pe calea negocierilor cu organizațiile care reprezintă cadrele didactice din învățământul superior, în conformitate cu principiile libertății academice și ale libertății cuvântului, a declarațiilor sau codurilor deontologice care le-ar ghida activitatea didactică, științifică și de cercetare, munca de lector și de consultanță;
- (l) contribuțiile în realizarea drepturilor economice, sociale, culturale și politice și în prevenirea aplicării cunoștințelor, științei și tehnicii în detrimentul acestor drepturi sau în scopuri care contravin normelor general acceptate ale eticii academice, drepturilor omului și păcii;
- (m) asigurarea activității privind soluționarea problemelor actuale cu care se confruntă societatea; în acest scop, curricula, precum și acțiunile întreprinse trebuie să răspundă, dacă este cazul, cerințelor curente și viitoare ale comunității locale și ale societății în general și să joace un rol important în sporirea oportunităților oferite absolvenților de către piața de muncă;
- (n) încurajarea, în măsura necesității și a posibilității, a cooperării academice internaționale, neîngrădite de barierele naționale, regionale, politice, etnice și de altă natură, prevenirea exploatarei științifice și tehnologice a unui stat de către altul și dezvoltarea în temeiul parității a relațiilor de parteneriat egal cu toate comunitățile academice din lume privind acumularea și utilizarea cunoștințelor și ocrotirea moștenirii culturale;

- (o) asigurarea reînnoirii fondurilor bibliotecilor și a accesului necenzurat la resursele contemporane instructiv-metodice, științifice și informaționale necesare cadrelor didactice universitare sau studenților în activitatea lor didactică, științifică sau de cercetare;
 - (p) înzestrarea cu mijloacele și echipamentele necesare pentru realizarea misiunilor instituțiilor universitare și exploatarea lor corespunzătoare;
 - (q) asigurarea faptului că participarea la cercetările secrete nu contravine nici sarcinilor și obiectivelor educaționale ale instituțiilor de învățământ, nici scopurilor generale ale consolidării păcii, respectării drepturilor omului, dezvoltării durabile și protecției mediului ambiant.
22. Sistemele de răspundere a instituțiilor de învățământ superior trebuie să fie bazate pe o metodologie științifică și să fie exacte, realiste, rentabile și simple. Funcționarea lor trebuie să fie imparțială, corectă și echitabilă. Atât metodologia, cât și rezultatele trebuie să fie deschise.
23. Instituțiile de învățământ superior, în mod individual sau colectiv, trebuie să elaboreze și să implementeze sisteme corespunzătoare de răspundere, inclusiv mecanisme de asigurare a calității pentru a atinge scopurile enumerate mai sus, fără a cauza daune autonomiei instituționale sau libertății academice.

Organizațiile care reprezintă cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să participe, dacă este posibil, la planificarea unor astfel de sisteme. În cazul creării de structuri ale dărilor de seamă sub egida statului, procedurile trebuie să fie negociate, după posibilitate, cu instituțiile universitare implicate și cu organizațiile care reprezintă cadrele didactice din învățământ superior.

VI. Drepturile și libertățile cadrelor didactice ale instituțiilor de învățământ superior

A. Drepturile și libertățile individuale: drepturile civile, libertatea academică, drepturile la publicare și schimbul internațional de informații

24. Accesul la activitatea profesională din sfera învățământului superior trebuie să fie bazat exclusiv pe calificările academice corespunzătoare, competență și experiență și trebuie să fie egal pentru toți membrii societății fără vreo discriminare.
25. Cadrele didactice din învățământul superior, ca și alte grupuri și indivizi, trebuie să se bucure de drepturile civile, politice, sociale și culturale, recunoscute pe plan internațional în raport cu toți cetățenii. Prin urmare, toate cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să se bucure de dreptul la libera cugetare, de libertatea conștiinței, religiei, cuvântului, adunării și asocierii, precum și de dreptul la libertatea și securitatea personală, libertatea deplasării. Ca cetățeni, ele nu trebuie să se confrunte cu vreun obstacol sau limitare la realizarea drepturilor sale civile, inclusiv dreptul de a contribui la schimbările

sociale pe calea liberei exprimări a opiniei referitoare la politica de stat și politică ce vizează învățământul superior. Ele nu vor fi penalizate în nici un mod ca urmare a exercitării acestor drepturi. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior nu vor fi supuse arestării sau detenției arbitrare, nici torturii sau tratării crude, inumane sau degradante. În cazul unei violări violente a drepturilor sale, cadrele didactice universitare trebuie să aibă dreptul la apel în organele naționale, regionale sau internaționale respective, cum ar fi agențiile Organizației Națiunilor Unite, iar organizațiile care reprezintă cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să le acorde suport deplin în asemenea cazuri.

26. Respectarea normelor internaționale enumerate trebuie să fie asigurată în interesul învățământului superior la scară internațională și națională. În legătură cu aceasta, principiul libertății academice trebuie să fie respectat minuțios. Cadrele didactice universitare au dreptul la libertatea academică, adică dreptul, fără a fi limitat de nici o doctrină, la libertatea predării și discuției, libertatea desfășurării cercetării și răspândirii și publicării rezultatelor acesteia, libertatea de a se exprima liber în ceea ce privește instituția sau sistemul în care activează, libertatea față de cenzura instituțională și libertatea de a participa în organe profesionale sau cele academice reprezentative. Toate cadrele didactice universitare trebuie să aibă dreptul de a-și îndeplini obligațiile fără nici o discriminare și fără teama de represiune din partea statului sau din altă sursă. Cadrele didactice universitare pot, în deplină măsură, să se conducă de acest principiu în cazul în care mediul în care activează este favorabil, fapt ce solicită o atmosferă democratică; de aici rezultă că dezvoltarea unei societăți democratice este o sarcină generală.
27. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior au dreptul de a preda fără nici o implicare, cu condiția respectării principiilor profesionale recunoscute, inclusiv responsabilitatea profesională și exigența intelectuală cu privire la standardele și metodele de predare. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior nu vor fi forțate să predea contrar cunoștințelor și conștiinței lor sau să aplice curricula și metodele care să contravină standardelor naționale și internaționale ale drepturilor omului. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să joace un rol semnificativ în elaborarea programelor și planurilor de învățământ.
28. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior au dreptul de a desfășura activitate științifică fără limitări sau imixțiuni, în conformitate cu responsabilitatea lor profesională și cu condiția respectării principiilor profesionale recunoscute la nivel național și internațional ale exigenței intelectuale, căutării adevărului științific și eticii de cercetare. Ele, de asemenea, vor avea dreptul de a transmite neîngrădit altor persoane și de a publica rezultatele cercetării, autori sau co-autori ai cărora sunt ele, după cum se stipulează în paragraful 12 din prezenta recomandare.
29. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior au dreptul de a desfășura activități profesionale în afara lucrului, în particular activități care sporesc nivelul abilităților lor profesionale sau care permit aplicarea cunoștințelor în soluționarea problemelor comunității, cu condiția ca asemenea activități să nu contravină angajamentelor primare față de instituția de bază, în

conformitate cu politicile și regulamentele instituționale sau legile și practicile naționale, în cazul în care acestea există.

B. Autogovernarea și colegialitatea

30. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să aibă dreptul și posibilitatea, fără nici o discriminare și în conformitate cu abilitățile sale, de a participa la activitățile organelor de conducere și de a critica funcționarea instituțiilor universitare, inclusiv acelea în care activează, respectând totodată dreptul altor grupuri ale comunității academice de a lua parte la aceste activități; ele trebuie, de asemenea, să dispună de dreptul de a alege majoritatea reprezentanților în organele academice din cadrul instituției universitare.
31. Principiile colegialității includ libertatea academică, responsabilitatea comună, politica participării tuturor persoanelor interesate în structurile interne care asigură adoptarea și executarea deciziilor, precum și dezvoltarea mecanismelor consultative. Procesul adoptării colegiale ale deciziilor trebuie să cuprindă guvernarea și definirea politicii în domeniul învățământului, a programelor și planurilor de studii, a activității de cercetare, de lector și consultanță, de distribuire a resurselor și al altor acțiuni, orientate spre sporirea nivelului de calitate a activității academice spre binele societății în general.

VII. Obligațiile și responsabilitățile cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior

32. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să recunoască faptul, că exercitarea drepturilor lor comportă obligații și responsabilități speciale, inclusiv obligația de a respecta libertatea academică a altor membri ai comunității academice și de a asigura o examinare corectă a viziunilor contrare. Libertății academice îi corespunde obligația de a utiliza libertatea respectivă în conformitate cu datoria omului de știință, care constă în desfășurarea cercetării în baza unei investigații oneste a adevărului. Este necesar ca activitatea didactică, de cercetare și cea științifică să fie desfășurată în deplină conformitate cu standardele etice și profesionale și trebuie, în măsura posibilităților, să fie focalizată asupra soluționării problemelor contemporane cu care se confruntă societatea, precum și să ocrotească moștenirea istorică și culturală din lumea întreagă.
33. Obligațiile individuale ale cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior, strâns legate cu libertatea lor academică, rezidă, în particular, în următoarele:
 - (a) A efectua o instruire efectivă, în limitele mijloacelor oferite de instituție și stat, a fi corect și echitabil în raport cu studenții bărbați și femei și de a trata în mod egal studenții de toate rasele și religiile, precum și pe cei invalizi, a încuraja schimbul liber de idei între profesorii înșiși și studenții și de a fi la dispoziția ultimilor în scopul ghidării instruirii studenților. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să asigure, când este necesar,

- însușirea minimumului de material la fiecare disciplină, prevăzut în programul de studii;
- (b) A desfășura cercetări științifice și a răspândi rezultatele ei sau, în cazul în care cercetarea originală nu este necesară, a-și menține și a-și dezvolta cunoștințele în domeniul concret cu ajutorul cursurilor și a cercetării, precum și prin intermediul elaborării unei metodologii de predare orientate spre îmbunătățirea abilităților pedagogice;
 - (c) A efectua activitatea de cercetare și științifică în baza căutării oneste de cunoștințe, asigurând în modul convenit judecățile argumentate și imparțiale și corectitudinea în prezentarea rezultatelor;
 - (d) A respecta etica cercetării științifice, care vizează omul, animalele, moștenirea sau mediul înconjurător;
 - (e) A respecta și a recunoaște lucrul științific efectuat de colegi și studenți și, în particular, a garanta faptul că în numărul autorilor ale lucrărilor publicate vor intra toți cei care au adus o contribuție reală și care împart responsabilitatea pentru conținutul lor;
 - (f) A se abține de la utilizarea informației noi, a concepțiilor și datelor care au fost din start obținute în rezultatul accesului la manuscrisele confidențiale, precum și de la demersurile privind alocarea de mijloace pentru cercetare sau instruire, în cazurile când acestea au devenit cunoscute în rezultatul unei asemenea activități, ca, de exemplu, expertiza externă, exceptând situațiile în care a fost obținută autorizația autorului;
 - (g) A garanta că cercetarea este desfășurată în conformitate cu legislația și regulamentele aceluși stat în care este realizată astfel încât să nu violeze codurile internaționale ale drepturilor omului și că rezultatele și informația pe care se bazează să fie accesibile oamenilor de știință și cercetătorilor din instituția gazdă, excepție fiind cazurile când informația poate să cauzeze daune respondenților sau când anonimul a fost garantat;
 - (h) A evita conflictul de interese și a soluționa chestiunile discutabile în temeiul deschiderii și consultațiilor multilaterale cu instituțiile universitare ai cărora angajați sunt pentru a obține agreementul instituției date;
 - (i) A utiliza în mod conștient toate resursele financiare puse la dispoziția lor în interesul instituțiilor universitare, de cercetare și altor organe profesionale sau științifice;
 - (j) A fi onest și imparțial în evaluarea profesională a colegilor săi academici și a studenților;
 - (k) A conștientiza responsabilitatea personală pentru discursurile sau publicațiile în altă materie decât cunoștințele profesionale care sunt efectuate în afara canalelor științifice, precum și a nu induce în eroare opinia publică în ceea ce privește caracterul cunoștințelor lor profesionale;
 - (l) A îndeplini obligațiunile corespunzătoare, necesare pentru conducerea colegială a instituțiilor universitare și a organelor profesionale.

34. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să tindă spre atingerea unor standarde cât mai înalte în activitatea lor profesională, deoarece statutul lor depinde în mare măsură de ei înșiși și de calitatea muncii lor.
35. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să contribuie la răspunderea instituțiilor universitare în fața organelor de stat, fără a sacrifica, totuși, gradul autonomiei instituționale necesar pentru activitatea lor, pentru libertatea lor profesională și pentru promovarea cunoștințelor.

VIII. Pregătirea profesională

36. Politicile care determină accesul la pregătirea pentru activitatea profesională în sfera învățământului superior se bazează pe necesitatea de a asigura societatea cu un contingent adecvat de cadre didactice universitare care posedă calități necesare etice și intelectuale și dispun de cunoștințele și aptitudinile profesionale necesare.
37. Toate formele de pregătire a cadrelor didactice universitare trebuie să fie realizate fără nici o discriminare.
38. Printre candidații care tind spre obținerea unei instruirii în vederea obținerii unei cariere în sfera universitară, femeile și reprezentanții minorităților care au calificări și experiență academică egală trebuie să beneficieze de oportunități egale și trebuie să se bucure de o tratare similară.

IX. Termenii și condițiile de angajare

A. Începutul activității profesionale

39. Angajatorii cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să stabilească cele mai favorabile condiții pentru desfășurarea procesului instructiv, a activității științifice și/sau cercetare și/sau a muncii de lector și de consultantță fără a admite nici o discriminare.
40. Măsurile temporare menite să accelereze facto-egalitatea membrilor dezavantajați ai comunității academice nu vor fi considerate discriminatorii, cu condiția că asemenea măsuri vor fi anulate odată cu dobândirea egalității oportunităților și a tratării egale, precum și a creării sistemelor, ce permanentizează egalitatea oportunităților și a tratării egale a cadrelor didactice.
41. În sistemul învățământului superior, la prima angajare la serviciu a lectorilor și lucrătorilor științifici, termenul de încercare e considerat drept o posibilitate de stimulare și familiarizare a tinerilor colaboratori cu profesia, de stabilire și respectare a normelor profesionale corespunzătoare, de perfecționare de către fiecare a propriei măiestrii de predare științifice. Durata medie a termenului de încercare trebuie să fie cunoscută din timp, iar condițiile care ar determina finalizarea lui cu succes trebuie să depindă doar de competența profesională. În cazul primirii unei note nesatisfăcătoare la finele termenului de încercare, candidații trebuie să aibă dreptul de a afla motivele unei asemenea aprecieri. În

plus, ei sunt în drept să ceară informația în cauză până la expirarea termenului de încercare, fapt ce le-ar permite să-și îmbunătățească lucrul. La fel, ei au dreptul să facă o apelare.

42. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să dispună de:
 - (a) un sistem echitabil și deschis pentru ascensiune în serviciu, ce include proceduri corecte de numire în funcție, contracte fără termen de valabilitate (acolo unde ele sunt prevăzute), avansări în serviciu și rezolvarea altor probleme adiacente;
 - (b) un sistem eficient, imparțial și corect al raporturilor de muncă în cadrul instituției de învățământ, acordat la legislația internațională în vigoare, menționate în Anexă la prezenta Recomandare.
43. Sunt necesare acțiuni care ar asigura solidaritatea cu alte instituții de învățământ superior și cu cadrele didactice ale acestora în acele cazuri, când ei sunt supuși persecuțiilor. O atare solidaritate poate avea atât un caracter material, cât și moral. În măsura posibilităților, acțiunile date trebuie să presupună oferirea unui adăpost, a unui loc de muncă sau de studii pentru jertfele persecuției.

B. Garanția amplasării în câmpul muncii

44. Contractele fără termen de valabilitate sau echivalentele funcționale ale acestora (acolo unde sunt prevăzute) reprezintă una din garanțiile procesuale de bază ale libertății academice și de protejare de deciziile arbitrare. În același rând, ele stimulează responsabilitatea individuală și contribuie la păstrarea în câmpul muncii a cadrelor didactice talentate.
45. Trebuie asigurate garanții ale activității în cadrul profesiei date, acestea cuprinzând contractele fără termen de valabilitate sau echivalentele funcționale ale acestora (acolo unde sunt prevăzute), deoarece aceasta corespunde atât intereselor învățământului superior, cât și cadrelor didactice de la instituțiile de învățământ superior. Faptul consemnat asigură cadrelor didactice de la instituțiile de învățământ superior, care au obținut în rezultatul atestării riguroase un loc de lucru fără termen-limită, garanția că concedierea lor e posibilă doar în baza unor motive profesionale și cu respectarea procedurilor de rigoare. La fel, ei pot fi concediați în baza motivelor financiare *bona fide*, cu condiția că toate documentele financiare sunt deschise pentru un control al statului, că instituția a întreprins toate acțiunile judicioase alternative pentru a evita încetarea raporturilor de muncă, precum și că există anumite garanții legale care exclud orice atitudine premeditată în cazul încetării raporturilor de muncă. Contractele fără termen de valabilitate sau echivalentele funcționale ale acestora (acolo unde sunt prevăzute) trebuie să fie maximal garantate, chiar și în cazul reorganizării sau a altor schimbări structurale în cadrul instituțiilor de învățământ superior sau în sistemul învățământului superior. Aceste garanții trebuie oferite acelor care în urma termenului rezonabil de încercare au demonstrat că corespund criteriilor obiective prestabilite în domeniul predării și/sau activității științifice sau de cercetare în conformitate cu cerințele organului

academic respectiv și/sau în domeniul activității de lector și consultare peotriva cerințelor instituției de învățământ superior.

C. Evaluarea

46. Instituțiile de învățământ superior vor veghea ca:

- (a) atestarea și evaluarea activității cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior să devină parte componentă a procesului instructiv, educativ și de cercetare științifică, iar funcția de bază a atestării și evaluării să presupună dezvoltarea fiecărei persoane în conformitate cu interesele și capacitățile acesteia;
- (b) atestarea să aibă loc numai în baza criteriilor academice, în raport cu gradul de competență în ceea ce privește îndeplinirea misiunilor științifice, de cercetare, didactice și a altor obligații academice sau profesionale, în felul cum acestea sunt înțelese de către colegii de profesie;
- (c) în procesul atestării să se țină cont de greutatea ce apar în legătură cu stabilirea capacităților individuale, care destul de rar se evidențiază în mod permanent și neschimbător;
- (d) în cazurile, când desfășurarea atestării ține de aprecierea nemijlocită a muncii cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior de către studenți și/sau colegi - profesori și/sau administratori, o asemenea apreciere să fie obiectivă, iar criteriile și rezultatele ei să fie aduse la cunoștința persoanei (persoanelor) interesate;
- (e) rezultatele atestării cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior să fie luate în considerație atât la completarea statelor de personal ale instituției, cât și în cazul examinării chestiunilor privind reangajarea;
- (f) cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să se bucure de dreptul de a contesta într-o instituție echidistantă acele rezultate ale aprecierii pe care ei le consideră incorecte.

D. Măsurile disciplinare și concedierea

- 47. Nimeni dintre reprezentanții societății academice nu trebuie supus sancționării disciplinare, inclusiv concedierii, în afară de cazurile când acest lucru se face legal și suficient de argumentat de colegii de profesie în urma unei examinări independente terțiare și/sau de către asemenea organe imparțiale, după cum sunt arbitrajele sau instanțele judiciare.
- 48. Toți profesorii din instituțiile de învățământ superior trebuie să aibă garanții egale la fiecare etapă a oricărei proceduri disciplinare, inclusiv cea de concediere, în conformitate cu actele legislative internaționale în vigoare enumerate în *Anexă*.
- 49. Concedierea ca modalitate de sancționare disciplinară este admisibilă doar în baza unor motive întemeiate ce țin de normele profesionale comportamentale,

cum ar fi: neîndeplinirea sistematică a obligațiilor de serviciu, necorespunderea profesională evidentă, falsificarea rezultatelor cercetărilor științifice, grave încălcări financiare, hărțuirea sexuală, un alt comportament neregulamentar în raport cu studenții, colegii sau alți reprezentanți ai societății academice, amenințări la adresa acestora sau obținerea unor câștiguri în urma procesului de studiu, spre exemplu, prin falsificarea certificatelor, diplomelor și titlurilor științifice în scopul obținerii unei recompense bănești, servicii sexuale sau servicii de altă natură prin estorcare în scopul obținerii serviciilor sexuale sau a câștigurilor financiare sau altor beneficii materiale de la subalterni sau colegi în schimbul păstrării locului de muncă.

50. Persoana interesată trebuie să aibă dreptul de a contesta decizia referitoare la concediere în fața unor organe externe independente, cum ar fi arbitrajul sau judecata, deciziile cărora sunt definitive și dispun de forță majoră.

E. Tratarea termenilor și condițiilor de angajare

51. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să aibă dreptul la libera asociere și acest drept trebuie dezvoltat în cel mai activ mod. Trebuie să contribuie la semnarea contractelor colective sau la promovarea procedurilor echivalente în concordanță cu actele normative ale Organizației Internaționale a Muncii (OIM), enumerate în *Anexă*.
52. Salariile, condițiile de muncă și toate chestiunile ce țin de termenul și condițiile angajării cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior urmează a fi stabilite pe calea unui proces benevol de negocieri între organizațiile ce reprezintă cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior și angajatorii cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior, cu excepția cazurilor când se aplică alte proceduri echivalente care corespund normelor internaționale.
53. Mecanismele corespunzătoare legislației naționale și normelor internaționale urmează a fi create în baza statutului sau acordului care asigură cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior dreptul de a purcede, prin intermediul organizațiilor sale, la tratative cu angajatorii săi de stat sau particulari. Asemenea drepturi juridice și statutare trebuie aplicate prin intermediul unei proceduri imparțiale fără o întârziere neîntemeiată.
54. Dacă toate posibilitățile procedurii prestabilite pentru aceste cazuri s-au epuizat sau dacă tratativele între părți s-au soldat cu eșec, organizațiile cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să aibă dreptul să întreprindă alți pași, pe care, de obicei, îi pot face alte organizații în scopul apărării intereselor sale legitime.
55. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să dispună de posibilitatea de a supune examinării imparțiale plângerile sale și să apeleze la examinările în arbitraj sau în echivalentul acestuia în scopul reglementării litigiilor cu angajatorii în ceea ce privește perioada și condițiile angajării.

F. Salariile, șarja de muncă, subvențiile asigurării sociale, ocrotirea sănătății și asigurarea securității

56. Trebuie întreprinse toate acțiunile reale din punct de vedere financiar pentru a oferi cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior asemenea remunerație care să le permită să se consacre în măsură suficientă îndeplinirii obligațiilor de serviciu și să rezerve timpul necesar pentru perfecționarea profesională și reînnoirea periodică a cunoștințelor și abilităților care au o importanță deosebită la acest nivel de studii.
57. Salariile cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să corespundă următoarelor rigori:
- (a) să reflecte importanța învățământului superior, prin urmare și a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior pentru societate. Ele trebuie să corespundă obligațiilor de tot genul pe care și le-au asumat de la începutul activității sale profesionale;
 - (b) să fie cel puțin comparabile cu salariile achitate persoanelor de alte profesii ce necesită o calificare asemănătoare sau echivalentă;
 - (c) să li se ofere cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior astfel de posibilități financiare care le-ar permite lor înșiși și membrilor familiilor lor un nivel de viață decent și le-ar da posibilitatea să investească bani în continuarea studiilor sau într-o activitate culturală sau științifică, ridicându-și astfel calificarea sa profesională;
 - (d) să se țină cont de faptul că unele funcții necesită o calificare și o experiență mai înaltă și presupun o mai mare responsabilitate decât alte funcții;
 - (e) să fie achitate cu regularitate și la timp;
 - (f) să fie revizuite periodic în funcție de asemenea factori, ca sporirea costului vieții, a productivității muncii ce conduce la ridicarea nivelului de trai, sau tendința generală de creștere a nivelului salariului sau a remunerărilor.
58. Deosebirile în remunerarea muncii trebuie să se întemeieze pe criterii obiective.
59. Remunerarea muncii cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să fie efectuată în baza unei grile tarifare, stabilite în urma unei înțelegeri cu organizațiile care reprezintă cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior, cu excepția acelor cazuri când sunt prevăzute alte proceduri echivalente în concordanță cu normele internaționale. Munca cadrelor didactice calificate din instituțiile de învățământ superior aflate la etapa termenului de încercare sau care lucrează temporar nu trebuie remunerată conform tarifelor mai mici decât cele care au fost stabilite pentru cadrele didactice titulare de același nivel.
60. Sistemul echitabil și imparțial de evaluare a muncii lucrătorilor conform meritelor acestora poate servi drept o modalitate de ridicare a calității muncii și a controlului acestei calități. Introducerea și aplicarea unei asemenea practici în scopul stabilirii salariilor (acolo unde acest lucru e prevăzut) trebuie să se

efectueze după consultațe prealabile cu acele organizații care reprezintă cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior.

61. Șarja de muncă a cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să fie argumentată și echitabilă; ea trebuie să le permită să-și exercite eficient funcțiile și obligațiile în raport cu studenții, de rând cu propriile obligații în domeniul activității științifice, de cercetare și/sau academice administrative; ea trebuie să prevadă remunerarea corespunzătoare a muncii aceluia de la care se cere o activitate didactică ce depășește șarja obișnuită; ea trebuie să fie stabilă în baza negocierilor prealabile cu organizațiile care reprezintă cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior, cu excepția cazurilor când există alte proceduri corespunzătoare normelor internaționale.
62. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să activeze în asemenea condiții care nu influențează negativ sănătatea lor și nu pun în pericol securitatea lor; ele trebuie să fie protejate prin măsuri de asigurare socială, inclusiv prin achitarea indemnizațiilor în caz de boală, de pierdere a capacității de muncă și a pensiilor; prin măsuri de ocrotire a sănătății și asigurare a securității în toate cazurile care sunt enumerate în convențiile și recomandările OIM. Normele aplicate trebuie să fie nu mai puțin favorabile decât cele stabilite de convențiile și recomandările respective ale OIM. Indemnizațiile de asigurare socială reprezintă un drept inalienabil al cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior.
63. În cazul transferării cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior în altă instituție de învățământ superior toate drepturile de pensie de care beneficiază trebuie să fie păstrate atât la nivel național, cât și la cel internațional, ținându-se cont de actele legale și acordurile fiscale naționale, bilaterale și multilaterale. Organizațiile care reprezintă cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să dispună de dreptul să-și aleagă reprezentanții în componența conducerii și administrației fondurilor de pensie, predestinate cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior (acolo unde sunt prevăzute), mai ales în cazurile când aceste fonduri au un caracter privat și sunt create în baza cotizațiilor ale părților.

G. Concediile pentru perfecționarea profesională și desfășurarea cercetărilor științifice și concediile anuale

64. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să beneficieze de concediu regulat pentru perfecționarea profesională și desfășurarea cercetărilor științifice cu păstrarea completă sau parțială a întreținerii (acolo unde este prevăzut), așa cum se procedează în cazul oferirii concediului academic.
65. Durata concediului destinat pentru perfecționarea profesională sau cercetarea științifică trebuie să fie înscrisă în stagiul de muncă și să fie luată în considerație în determinarea vechimii în muncă și în calcularea pensiei în conformitate cu regulamentele despre fondurile de pensii.

66. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să dispună de concediu neregulat cu păstrarea deplină sau parțială a întreținerii pentru ca ele să poată participa la acțiunile profesionale.
67. Concediul acordat cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior în baza schimburilor bilaterale sau multilaterale culturale și științifice, la fel ca și în baza programelor de acordare a ajutorului tehnic peste hotare trebuie să fie inclus în stagiul de muncă, cu păstrarea în instituția de învățământ proprie a vechimii în muncă, a dreptului de avansare în serviciu și de calculare a pensiei. În plus, sunt necesare măsuri speciale pentru acoperirea cheltuielilor suplimentare suportate de acestea.
68. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior trebuie să beneficieze de dreptul la concediul anual corespunzător, cu păstrarea întreținerii complete.

H. Condițiile de muncă pentru femeile-profesoare din instituțiile de învățământ superior

69. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru asigurarea egalității posibilităților și tratării egale a femeilor-profesoare din instituțiile de învățământ superior în scopul garantării dreptului lor în baza egalității între bărbați și femei, așa cum este prevăzut în actele internaționale enumerate în Anexă.

I. Condițiile de muncă ale cadrelor didactice cu dizabilități din instituțiile de învățământ superior

70. Trebuie luate toate măsurile necesare pentru a oferi cadrelor didactice cu dizabilități din instituțiile de învățământ superior, cel puțin, condițiile de muncă, stipulate în prevederile respective din actele internaționale, enumerate în Anexă.

J. Condițiile de muncă ale cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior angajate pe un salariu tarifar parțial

71. Trebuie recunoscută importanța serviciilor oferite de cadrele didactice calificate din instituțiile de învățământ superior care activează pe un salariu tarifar parțial. Cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior care lucrează în mod regulat pe un salariu tarifar parțial trebuie:
 - (a) să fie remunerate proporțional și să fie angajate la serviciu în aceleași condiții ca și cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior care lucrează pe un salariu complet;
 - (b) să dispună de concediu plătit, concediu în caz de boală și concediu de maternitate în condiții egale cu cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior care lucrează pe un salariu complet; mărimea plăților corespunzătoare trebuie stabilită în funcție de orele de muncă sau salariul stabilit;

- (c) să aibă dreptul la asigurarea socială adecvată și corespunzătoare (acolo unde este prevăzut) în conformitate cu sistemele de pensii oferite de către angajatori.

X. Aplicarea și executarea

72. Țările-membre și instituțiile de învățământ superior trebuie să întreprindă toate măsurile posibile în vederea extinderii și completării acțiunilor sale care se referă la statutul cadrelor didactice din instituțiile de învățământ superior, prin intermediul colaborării cu toate și între toate organizațiile guvernamentale și neguvernamentale naționale și internaționale, activitatea cărora ține de domeniul aplicării și corespunde scopurilor prezentei Recomandări.
73. Țările-membre și instituțiile de învățământ superior trebuie să ia toate măsurile posibile pentru a aplica prevederile de mai sus, astfel încât principiile expuse în prezenta Recomandare să fie respectate în teritoriul lor.
74. Directorul general pregătește raportul multilateral despre starea de lucruri din lume în domeniul libertăților academice și respectării drepturilor omului referitoare la cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior în baza informației oferite de țările-membre sau a oricărei alte informații, întemeiate pe argumente plauzibile pe care le poate colecta, folosind metodele, în opinia lui, cele mai potrivite.
75. Dacă instituția de învățământ superior care se află pe teritoriul unei oarecare țări, direct sau indirect, nu se află în jurisdicția organelor de stat din țara respectivă, ci se află în cadrul unor organe particulare și independente, atunci organele respective trebuie să expedieze textul prezentei Recomandări instituției de învățământ date, pentru ca aceasta să poată aplica dispozițiile ei.

XI. Dispozițiile finale

76. În cazul în care cadrele didactice din instituțiile de învățământ superior dispun de un statut, care în anumite privințe este mai favorabil decât cel stipulat în prezenta Recomandare, atunci dispozițiile prezentei Recomandări nu pot fi aplicate în scopul diminuării statutului deja recunoscut.

ANEXĂ

Acte internaționale

Organizația Națiunilor Unite (ONU)

- Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948).
- Declarația despre răspândirea în rândurile tinerilor a idealurilor păcii, respectului reciproc și a înțelegerii reciproce între popoare (1965).
- Convenția internațională despre lichidarea tuturor formelor de discriminare rasială (1965).

- Pactul internațional despre drepturile economice, sociale și culturale (1966).
- Pactul internațional despre drepturile civile și politice (1966) și Protocolul facultativ la Pactul internațional despre drepturile civile și politice (1966).
- Declarația despre apărarea tuturor persoanelor de torturi și alte modalități de tratare și pedeapsă crude, inumane sau care diminuează demnitatea omului (1975).
- Declarația despre drepturile invalizilor (1975).
- Convenția despre lichidarea tuturor formelor de discriminare a femeilor (1979).
- Declarația despre lichidarea tuturor formelor de intoleranță și discriminare pe motive religioase sau a convingerilor (1981).
- Convenția împotriva torturilor și altor modalități de tratare și pedeapsă crude, inumane sau care diminuează demnitatea omului (1984).

Organizația Națiunilor Unite pentru Învățământ, Știință și Cultură (UNESCO)

- Convenția despre lupta cu discriminarea în domeniul învățământului (1960) și Protocolul adițional (1962).
- Recomandarea despre lupta cu discriminarea în domeniul învățământului (1960).
- Recomandarea despre educarea în spiritul respectului reciproc internațional, a colaborării și păcii și educării în spiritul respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale (1974).
- Recomandarea despre statutul lucrătorilor științifici și de cercetare (1974).
- Recomandarea revăzută despre învățământul tehnic și profesional (1974).
- Declarația despre rasă și prejudecăți rasiale (1978).
- Convenția despre învățământul tehnic și profesional (1989).
- Recomandarea despre recunoașterea cursurilor de studii și a certificatelor despre învățământul superior (1993).

Organizația Internațională a Muncii

- Convenția (N 87) despre libertatea asocierii și apărarea dreptului la organizare (1948).
- Convenția (N 95) despre protecția salariului (1949).
- Convenția (N98) despre dreptul la organizare și desfășurarea Negocierilor colective (1949).
- Convenția (N 100) despre remunerare egală (1951).
- Convenția (N 102) despre normele minimale de asigurare socială (1952).
- Convenția (N 103) despre ocrotirea maternității (revăzută) (1952).
- Recomandarea (N 95) despre ocrotirea maternității (1952).
- Convenția (N111) despre discriminarea în domeniul muncii și ocupațiilor (1958).
- Convenția (N 118) despre egalitatea în domeniul asigurării sociale (1962).

- Convenția (N121) despre indemnizații în cazurile de traumatism de muncă (1964) (în a. 1980 în Tabelul 1 au fost operate schimbări).
- Convenția (N 128) despre indemnizațiile pentru invaliditate, bătrânețe și în cazul pierderii îngrijirii (1967).
- Recomandarea (N 131) despre indemnizațiile pentru invaliditate, bătrânețe și în cazul pierderii îngrijirii (1967).
- Convenția (N 130) despre ajutorul medical și indemnizațiile de boală (1969).
- Convenția (N 132) despre concediile plătite (revăzută) (1970).
- Convenția (N 135) despre reprezentanții oamenilor muncii (1971).
- Recomandarea (N 143) despre reprezentanții oamenilor muncii (1971).
- Convenția (N 140) despre concediile plătite de studii (1974).
- Recomandarea (N 148) despre concediile plătite de studii (1974).
- Convenția (N 151) despre raporturile de muncă în serviciul de stat (1978).
- Recomandarea (N 159) despre raporturile de muncă în serviciul de stat (1978).
- Recomandarea (N 162) despre lucrătorii în etate (1980).
- Convenția (N 154) despre negocierile colective (1981).
- Recomandarea (N 163) despre negocierile colective (1981).
- Convenția (N 156) despre lucrătorii care au obligații de familie (1981).
- Recomandarea (N 165) despre lucrătorii care au obligații de familie (1981).
- Convenția (N 158) despre încetarea raporturilor de muncă (1982).
- Convenția (N 159) despre reabilitarea profesională și amplasarea în câmpul muncii a invalizilor (1983).
- Recomandarea (N 168) despre reabilitarea profesională și amplasarea în câmpul muncii a invalizilor (1983).

Alte acte internaționale

- Recomandarea despre situația învățătorilor, adoptată de Conferința specială interguvernamentală în problema statutului învățătorilor (convocată de UNESCO în comun cu OIM), Paris, 5 octombrie 1966.
- Convenția mondială despre dreptul de autor (UNESCO) (1952) (revăzută în anul 1971).
- Convenția de la Berna despre protecția operelor literare și de artă. Actul de la Paris. Organizația mondială a proprietății intelectuale, (1971) (modificată în anul 1979).

Declarație universală privind învățământul Universitar

PREAMBUL

În ajunul unui secol nou apare **o cerere fără precedent pentru sporirea diversificării învățământului superior, conștientizarea crescândă a importanței sale vitale pentru dezvoltarea socio-culturală și economică**, precum și pentru făurirea viitorului, în care generațiile tinere vor beneficia de noi abilități, cunoștințe și idealuri. Învățământul superior include toate tipurile de studii, instruirii sau cercetări la nivelul post-secundar, oferite de universități și alte organizații educaționale, care sunt acceptate ca instituții de învățământ superior de către organele competente de stat. Pretutindeni învățământul superior se confruntă cu mari provocări și dificultăți legate de finanțare, crearea de condiții corecte în legătură cu accesul la cursuri și studiile propriu-zise, dezvoltarea îmbunătățită a personalului, instruirea bazată pe aptitudini, creșterea și menținerea calității la predare, cercetare și servicii, importanța programelor de studii, angajarea în câmpul muncii a absolvenților, elaborarea acordurilor eficiente de cooperare și accesul echitabil la beneficiile cooperării internaționale. În același timp, învățământul superior se confruntă cu noile oportunități legate de tehnologiile de îmbunătățire a mijloacelor de producere, administrare, propagare, accesare și verificare a cunoștințelor. Accesul echitabil la aceste tehnologii trebuie să fie garantat la toate nivelele sistemelor educaționale.

A doua jumătate a acestui secol va intra în istorie ca perioada celei mai spectaculoase **expansiuni**: o creștere de circa șase ori a numărului de studenți în întreaga lume, de la 13 milioane în 1960 la 82 milioane în 1995. De asemenea, este perioada care a relevat deosebirea între **țările dezvoltate** din punct de vedere industrial, **cele în curs de dezvoltare și în particular țările cele mai puțin dezvoltate** privind accesul și resursele învățământului și cercetării universitare care devin tot mai vaste. A fost, de asemenea, perioada unei stratificări crescânde socio-culturale și a unei diferențieri tot mai mari în ceea ce privește oportunitățile educaționale printre state, inclusiv cele mai bogate țări. Fără instituții adecvate de învățământ superior și cercetare, care pot să ofere o masă critică de oameni instruiți și educați, nici un stat nu poate garanta o dezvoltare reală endogenă durabilă, iar țările în curs de dezvoltare și cele mai puțin dezvoltate, în particular, nu vor putea depăși această deosebire în raport cu țările dezvoltate. Schimbul de cunoștințe, cooperarea internațională și tehnologiile noi pot oferi noi oportunități de reducere a acestei deosebiri.

Pe parcursul secolelor învățământul superior a dat dovadă de viabilitate și abilitate pentru a modifica sau cauza modificări și progrese în societate. Ca urmare a posibilităților și tempoului modificărilor, societatea a devenit **mai dependentă de cunoștințe**, așa încât învățământul superior și cercetarea acționează în prezent ca părți componente ale dezvoltării culturale, socioeconomice durabile din punct de vedere ecologic a indivizilor, comunităților și națiunilor. Prin urmare, învățământul

superior se confruntă cu provocări enorme și urmează să treacă la cele mai **radicale modificări și să întreprindă reinnoirile necesare**, așa încât societatea noastră, care trece în prezent printr-o criză intensă de valori, să poată depăși considerațiile economice și încorpora dimensiuni de moralitate și spiritualitate.

UNESCO a desfășurat Conferința Internațională a *Învățământului Superior din secolul al XXI-lea: Viziune și Acțiune* în scopul oferirii de soluții referitoare la aceste provocări și activizării procesului de reforme în învățământul superior din lumea întreagă. În ajunul Conferinței UNESCO a elaborat *Actul Politicii pentru Modificarea și Dezvoltarea Învățământului Superior (1995)*. Au fost desfășurate cinci consultanțe regionale (Havana, noiembrie 1996, Dakar, aprilie 1997, Tokyo, iulie 1997, Palermo, septembrie 1997 și Beirut, martie 1998). Declarațiile și Planurile de Activitate adoptate, fiecare menținându-și specificul, în mod corespunzător sunt luate în considerație în prezenta Declarație, după cum este și întregul proces de reflectare întreprins prin pregătirea Conferinței Internaționale, fiind anexate la ea.

* * *

Noi, participanții la Conferința Internațională în domeniul Învățământului Superior, desfășurată la sediul UNESCO din Paris, în perioada 5 – 9 octombrie 1998,

Evocând principiile Statutului Organizației Națiunilor Unite, Declarației Universale a Drepturilor Omului, Acordului Internațional asupra Drepturilor Economice, Sociale și Culturale și Acordului Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice,

Evocând, de asemenea, Declarația Universală a Drepturilor Omului, articolul 26, paragraful 1, care prevede că „fiecare om are dreptul la educație” și ca „învățământul superior va fi în mod egal accesibil tuturor pe bază de merite”, și *acceptând* principiile de bază ale Convenției împotriva Discriminării în domeniul Învățământului (1960), care, prin articolul 4, obligă Statele Membre „să transforme învățământul superior în accesibil tuturor în baza capacității individuale”,

Luând în considerație recomandările ce țin de învățământul superior oferite de principalele comisii și conferințe, *printre altele*, Comisia Internațională în domeniul Învățământului din secolul al XXI-lea, Comisia Internațională în domeniul Culturii și Dezvoltării, sesiunile 44 și 45 ale Conferinței Internaționale cu privire la Învățământ (Geneva, 1994 și 1996), deciziile luate în cadrul sesiunilor 27 și 29 ale Conferinței Generale UNESCO, în particular referitoare la Recomandarea cu privire la Statutul Personalului Didactic din Învățământul Superior, Conferința Internațională cu privire la Învățământul pentru Toți (Jomtien, Tailanda, 1990), Conferința Națiunilor Unite cu privire la Mediu și Dezvoltare (Rio de Janeiro, 1992), Conferința cu privire la Libertatea Academică și Autonomia Universitară (Sinaia, 1992), Conferința Internațională cu privire la Drepturile Omului (Viena, 1993), Summit-ul Internațional pentru Dezvoltarea Socială (Copenhaga, 1995), a 4-a Conferință Internațională cu privire la Situația Femeilor (Beijing, 1995), Congresul Internațional în domeniul Învățământului și Informaticii (Moscova, 1996), Congresul Internațional cu privire la Învățământul Superior și Dezvoltarea Resurselor Umane din secolul al XXI-lea (Manila, 1997), a 5-ea Conferință Internațională cu privire la Educația Maturilor (Hamburg, 1997) și, în special, Ordinea de zi pentru Viitor, Subiectul 2 (Îmbunătățirea Condițiilor și Calității Învățării), care stipulează că „ne obligăm să creăm școli, colegii și universități pentru studenții maturi prin adresarea la

Conferința Internațională în domeniul Învățământului Superior (Paris, 1998) cu scopul de a promova transformarea instituțiilor post-secundare în instituții de învățământ continuu și de a defini rolul universităților în mod corespunzător”,

Convinși de faptul că învățământul este un pilon fundamental al drepturilor omului, democrației, dezvoltării viabile și păcii, și, prin urmare, va deveni accesibil tuturor pe parcursul vieții și că sunt necesare măsuri pentru asigurarea coordonării și cooperării cu/și între diverse sectoare, în particular, între învățământul secundar și post-secundar general, tehnic și profesional, precum și între universități, colegii și instituții tehnice,

Considerând că, în acest context, soluția problemelor întâlnite în ajunul celui de-al XXI-lea secol va fi determinată de viziunea societății viitoare și de rolul care este atribuit educației, în general, și învățământului superior, în particular,

Fiind conștienți de faptul că în pragul unui nou mileniu învățământul superior are obligația de a garanta prevalarea valorilor și idealurilor culturii, păcii și ca comunitatea intelectuală trebuie să fie mobilizată,

Considerând că schimbarea și dezvoltarea substanțială a învățământului superior, creșterea calității și relevanței lui, soluționarea marilor provocări cu care el se confruntă solicită o implicare activă nu doar a guvernelor și instituțiilor de învățământ superior, ci și a tuturor partenerilor, inclusiv a studenților și familiilor lor, profesorilor, angajaților în afaceri și industrie, sectoarelor publice și private ale economiei, parlamentului, mass-media, comunității, asociațiilor și societăților profesionale, precum și o mai mare responsabilitate a instituțiilor de învățământ superior față de societate în folosirea resurselor publice și private, naționale sau internaționale,

Subliniind că sistemele de învățământ superior ar trebui să-și mărească capacitatea de a activa în condiții de instabilitate, de a se modifica sau a cauza schimbări și de a corespunde necesităților sociale și de a promova solidaritatea și obiectivitatea, precum și faptul că ele ar trebui să mențină și să exercite rigoarea și originalitatea științifică, acționând în spirit de imparțialitate, fapt ce constituie o condiție prealabilă pentru atingerea și susținerea unui nivel necesar al calității, și că în cadrul activității lor ar trebui să le atragă atenția de bază a studenților, **reieșind dintr-o perspectiva de durată**, cu scopul de a permite integrarea lor deplină în societatea globală bazată pe cunoștințe a secolului care vine,

Considerând, de asemenea, că cooperarea și schimbul internațional sunt direcțiile de bază de propulsare a învățământului superior în întreaga lume,

Declarăm următoarele:

MISIUNILE ȘI FUNCȚIILE ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Articolul 1 – Misiunea de educare, instruire și realizare a cercetării

Afirmăm că misiunile și valorile de baza ale învățământului superior, în particular misiunea de a contribui la dezvoltarea și ameliorarea viabilă a societății în general, trebuie să fie păstrate, consolidate și dezvoltate în continuare, și anume:

- (a) de a asigura instruirea absolvenților calificați și cetățenilor responsabili, care să corespundă cerințelor din toate domeniile activității umane, oferind calificări relevante, inclusiv instruire profesională, care să combine cunoștințe și aptitudini de nivel înalt, aplicând cursuri și programe de studii, care se ajustează permanent la necesitățile prezente și viitoare ale societății;
- (b) de a asigura oportunități (*spațiu deschis*) **pentru studii universitare și studii continue**, oferindu-le studenților un diapazon optim de alegere și o flexibilitate în legătura cu începerea și finisarea studiilor în limitele sistemului de învățământ superior, precum și o oportunitate pentru o dezvoltare individuală și o mobilitate socială în scopul **instruirii în spiritul cetățeniei și participării active în societate, într-o viziune mondială**, precum și în scopul creării unui potențial endogen și al consolidării drepturilor omului, dezvoltării viabile, democrației și păcii, în spiritul justiției;
- (c) **de a promova, crea și propaga cunoștințe** pe calea **cercetării, și**, în calitate de serviciu oferit comunității, de a o asigura cu cunoștințele necesare în scopul asistării societăților în dezvoltarea lor culturală, socială și economică, promovând și desfășurând cercetări științifice și tehnologice, precum și cercetări în sfera științelor sociale și umanitare și în artele creative;
- (d) de a contribui la **înțelegerea, interpretarea, menținerea, mărirea, promovarea și propagarea culturilor naționale și regionale, internaționale și istorice**, în contextul pluralismului și diversității istorice;
- (e) de a contribui la protejarea și sporirea **valorilor sociale** prin educarea tinerilor în spiritul valorilor care reprezintă baza unei cetățenii democratice, oferind perspective critice și imparțiale, contribuind, astfel, la discuții referitoare la direcțiile strategice și consolidarea perspectivelor umaniste;
- (f) de a contribui la dezvoltarea și ameliorarea educației la toate nivelele, inclusiv pe calea instruirii profesorilor.

Articolul 2 – Rolul etic, autonomia, responsabilitatea și funcția de anticipare

În conformitate cu Recomandarea cu privire la Statutul Personalului Didactic din Învățământul superior aprobat în cadrul Conferinței Generale UNESCO în noiembrie 1997, **instituțiile de învățământ superior, personalul lor și studenții** trebuie:

- (a) să-și păstreze și să dezvolte funcțiile de bază, menținând etica și exigența științifică și intelectuală în activitățile lor;
- (b) să fie capabili să se pronunțe amplu asupra problemelor etice, culturale și sociale, în mod independent și cu toată responsabilitatea, fiind o autoritate intelectuală care este necesară pentru societate pentru ca ea să cugete, să înțeleagă și să acționeze;
- (c) să mărească eficiența funcțiilor critice și de anticipare, pe calea unor analize continue ale tendințelor sociale, economice, culturale și politice care apar, oferind un mediu de prognoșticare, reîntâmpinare și avertizare;

- (d) să-și exercite capacitatea intelectuală și prestigiul moral, cu scopul de a proteja și propaga activ valorile general recunoscute, inclusiv pacea, justiția, libertatea, egalitatea și solidaritatea, după cum sunt stipulate în Constituția UNESCO;
- (e) să beneficieze de autonomie și libertate academică deplină, care sunt percepute sub forma unui set de drepturi și obligații, fiind în același timp deplin responsabile și supuse controlului din partea societății;
- (f) să joace un rol anumit în identificarea și soluționarea problemelor care afectează bunăstarea comunităților, națiunilor și societății în general.

CONTURÂND O NOUA VIZIUNE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

Articolul 3 – Obiectivitatea accesului

- (a) În conformitate cu Articolul 26.1 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, admiterea la învățământul superior trebuie să fie bazată pe merite, capacitate, eforturi, perseverență și devotament, de care dau dovada toți cei care doresc să obțină acces la el, și poate avea loc în conformitate cu o schemă continuă, în orice moment, odată cu o recunoaștere obiectivă a tuturor aptitudinilor acumulate anterior. Ca urmare, nu se va accepta nici o discriminare la acordarea accesului la învățământul superior pe baza de rasă, sex, limbă sau religie, precum și pe bază de distincții sociale sau incapacități fizice.
- (b) Asigurarea unui acces obiectiv la învățământul superior ar trebui să înceapă odată cu consolidarea, și, dacă e cazul, reînnoirea legăturilor sale cu toate celelalte nivele ale educației, în particular, cu educația secundară. Instituțiile de învățământ superior trebuie examinate ca parte componentă a sistemului de învățământ, începând cu perioada preșcolară și învățământul primar și continuând pe parcursul vieții, ele urmând să colaboreze pentru a deveni parte a acestui sistem și să încurajeze dezvoltarea lui. Instituțiile de învățământ superior trebuie să colaboreze activ cu părinții, școlile, studenții, grupurile social-economice și comunitățile. Învățământul secundar trebuie nu doar să pregătească candidați calificați pentru admiterea la învățământul superior pe calea dezvoltării capacităților lor de studiere pe o bază extinsă, ci și să ofere loc unei vieți active prin instruire într-un șir vast de profesii. Totuși, accesul la învățământul superior trebuie să rămână deschis celor care au finisat cu succes școala secundară, sau echivalentul, sau care prezintă calificări necesare pentru admitere, pe cât de posibil, la orice vârstă și fără nici o discriminare.
- (c) Ca urmare, cererea rapidă și generală pentru învățământul superior solicită, dacă este cazul, ca **politicile ce țin de accesul la învățământul superior** să dea prioritate în viitor abordării bazate pe meritele individuale, după cum se definește în Articolul 3 (a) de mai sus.
- (d) Accesul la învățământul superior pentru membrii unor grupuri speciale, cum ar fi populația băștinașă, minoritățile culturale și lingvistice, grupurile dezavantajate, națiunile care sunt sub ocupație și cele care suferă de

incapacități, trebuie să fie facilitat, deoarece aceste grupuri, sub formă de colective sau indivizi, pot avea experiență și talent care pot fi de mare valoare pentru dezvoltarea societăților și națiunilor. Ajutorul material special și soluțiile educaționale pot contribui la depășirea obstacolelor cu care se confruntă aceste grupuri, la admiterea și continuarea învățământului superior de asemenea.

Articolul 4 – Sporirea participării și promovarea rolului femeii

- (a) Deși a fost obținut un progres semnificativ în legătură cu sporirea **accesului femeilor** la învățământul superior, diverse obstacole social-economice, culturale și politice continuă să le stopeze accesul și integrarea deplină. Depășirea acestor piedici rămâne o prioritate semnificativă în procesul de reînnoire în scopul garantării unui sistem echitabil și nediscriminatoriu de învățământ superior bazat pe principiul calității.
- (b) Eforturile ulterioare vor elimina toate tipurile de stereotipuri existente în învățământul superior, vor lua în calcul aspectele de gen în diferitele discipline și vor consolida participarea femeilor la toate nivelele și în toate direcțiile în care ele sunt subreprezentate și, în particular, vor spori implicarea lor la luarea deciziilor.
- (c) Studiile gender (studiile referitoare la situația femeilor) vor fi promovate ca domenii ale cunoștințelor strategice pentru transformarea învățământului superior și a societății.
- (d) Vor fi depuse eforturi pentru a se elimina barierele politice și sociale prin intermediul cărora femeile sunt subreprezentate și, în particular, pentru a spori implicarea lor activă în politică și luarea deciziilor în cadrul învățământului superior și al societății.

Articolul 5 – Cunoștințe avansate prin cercetare în domeniul științific, artelor și al umanității și propagarea rezultatelor

- (a) Avansarea cunoștințelor prin intermediul **cercetării** este o funcție de bază a tuturor sistemelor de învățământ superior, care ar trebuie să promoveze studiile de post-licență. Inovația, interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea trebuie să fie promovate și fortificate în programe de orientare de lungă durată, având obiective și necesități sociale și culturale. Un echilibru corespunzător va fi stabilit între cercetarea de bază și cea specială.
- (b) Instituțiile trebuie să garanteze faptul ca toți membrii comunității academice antrenate în cercetare sunt asigurați cu instruire, resurse și suport corespunzător. Drepturile intelectuale și culturale asupra rezultatelor cercetării vor fi utilizate în beneficiul umanității și vor fi protejate cu scopul evitării abuzurilor.
- (c) Cercetarea va fi amplificată în toate disciplinele, inclusiv în cele ale științelor sociale și umane, educației (inclusiv, învățământului superior), ingineriei,

științelor naturale, matematicii, informaticii și artelor, fapt consemnat în cadrul politicii de cercetare și al dezvoltării naționale, regionale și internaționale. O importanță semnificativă o are sporirea capacităților de cercetare în cadrul instituțiilor de cercetare de învățământ superior, deoarece o sporire reciprocă a calității este realizabilă doar în cazul când învățământul superior și cercetarea se desfășoară la un nivel înalt în cadrul unei și aceleași instituții. Aceste instituții trebuie să găsească suportul material și financiar necesar, din surse publice și private, de asemenea.

Articolul 6 – Orientarea de lungă durată spre relevanță

- (a) **Relevanța** în învățământul superior trebuie să fie apreciată în termeni de corespundere între lucrul pe care îl așteaptă societatea de la instituții și cel făcut în realitate. Acest fapt solicită standarde etice, imparțialitate politică, capacitate critice, o mai bună distincție a problemelor societății și a lumii afacerilor, și, în același timp, **orientarea de lungă durată urmează să se bazeze pe obiectivele și necesitățile sociale, inclusiv respectarea culturilor și a protecției mediului înconjurător**. Problema constă în acordarea de acces la educația generală și educația specializată de asemenea, specifică pentru obținerea unei cariere, deseori interdisciplinare, concentrându-se asupra capacităților și aptitudinilor, ambele pregătind indivizii pentru o viață plină de schimbări, capabili să-și schimbe ocupațiile.
- (b) Învățământul superior trebuie **să-și consolideze rolul de a servi societății**, în special să fortifice activitățile sale care au ca scop lichidarea sărăciei, intoleranței, violenței, analfabetismului, foametei, degradării ecologice și bolilor, în principal, prin abordarea **interdisciplinară și transdisciplinară** a problemelor și chestiunilor.
- (c) Învățământul superior trebuie să-și sporească contribuția la **elaborarea unui sistem global de învățământ** în particular, printr-o educare îmbunătățită a profesorilor, dezvoltare curriculară și cercetare educațională.
- (d) În final, învățământul superior trebuie să se orienteze spre crearea unei societăți noi – de non –violență și non–exploatare, constând din persoane cu o cultură înaltă, motivate și integrate, inspirate de dragostea pentru umanitate și ghidate de înțelepciune.

Articolul 7 – Consolidarea cooperării cu lumea afacerilor, analiza și anticiparea necesităților sociale

- (a) În țările în care economiile caracterizate de schimbări și apariția noilor paradigme de producție bazate pe cunoștințe și aplicarea lor, precum și pe prelucrarea informației, legăturile dintre învățământul superior, lumea afacerilor și alte părți ale societății trebuie să fie consolidate și reînnoite.
- (b) Legăturile cu lumea afacerilor pot fi consolidate prin participarea reprezentanților săi la conducerea instituțiilor, utilizarea crescândă a oportunităților domestice și internaționale ale uceniciei/îmbinarea studiilor cu serviciul oferit studenților și profesorilor, schimbul de personal între lumea afacerilor și instituțiile de învățământ superior, alinierea curriculei la practicile de lucru.

- (c) Fiind surse continui de instruire, reînnoire și reciclare profesională, instituțiile de învățământ superior trebuie, în mod sistematic, să ia în calcul tendințele existente în lumea afacerilor și în sectoarele științifice, tehnologice și economice. Pentru a corespunde cerințelor de lucru, sistemele de învățământ superior și lumea afacerilor trebuie să elaboreze și să evalueze în comun procesele de învățare, programe de compensare și de atestare, de recunoaștere a studiilor anterioare, integrând teoria și instruirea din câmpul muncii. În cadrul funcției lor de anticipare, instituțiile de învățământ superior ar putea contribui la crearea de noi locuri de munca, deși aceasta nu e unica lor funcție.
- (d) Dezvoltarea aptitudinilor și inițiativelor de antreprenor ar trebui să devină preocuparea de bază a învățământului superior, având scopul de a facilita gradul de angajare a absolvenților, de la care se va cere să fie nu doar căutători de posturi de munca, ci și, în primul rând, să devină creatori de locuri de muncă. Instituțiile de învățământ superior ar trebui să le ofere studenților oportunitatea de a-și dezvolta pe deplin abilitățile având o notă de responsabilitate socială, educându-le spiritul de participanți deplin într-o societate democratică și de promotori ai schimbărilor care ar contribui la echitate și justiție.

Articolul 8 – Diversificarea în scopul asigurării echității oportunităților

- (a) Diversificarea modelelor de învățământ superior și a metodelor și criteriilor de recrutare este esențială pentru a corespunde cerințelor internaționale crescânde și pentru a oferi modalități de realizare a studiilor, precum și pentru a extinde accesul unui public mai larg, într-o perspectivă de durată, bazat pe termene flexibile referitoare la începerea și finalizarea studiilor din sistemul de învățământ superior.
- (b) Sistemele mai diversificate de învățământ superior sunt caracterizate prin noi tipuri de instituții terțiare: publice, private și non-profit, printre altele. Instituțiile trebuie să poată oferi o largă varietate de oportunități educaționale și de instruire: titluri tradiționale, cursuri de scurtă durată, studii part-time, orare flexibile, cursuri modularizate, studii la distanță etc.

Articolul 9 – Concepții educaționale inovatoare: creativitate și idei critice

- (a) Într-o lume plină de schimbări există o necesitate percepută pentru o nouă viziune și paradigmă a învățământului superior, care trebuie să fie orientat spre studenți, adresându-se numeroaselor țări cu mesajul unor reforme minuțioase și unei politici deschise de acces, așa încât să fie posibilă deservirea mai multor categorii de oameni, precum și spre conținutul, metodele, practicile și mijloacele de livrare a cunoștințelor, bazate pe noile tipuri de legături și parteneriate cu comunitatea și cu cele mai vaste sectoare ale societății.

- (b) Instituțiile de învățământ superior trebuie să educe studenții în spiritul unor cetățeni bine informați și motivați, care să poată să reflecteze critic, să analizeze problemele societății, să caute soluții la aceste probleme, să le aplice și să-și asume responsabilitățile sociale.
- (c) Pentru atingerea acestor obiective poate apărea necesitatea reelaborării de curriculă, prin utilizarea unor metode noi și oportune, pentru a nu se limita doar la însușirea cognitivă a disciplinelor. Noi abordări pedagogice și didactice vor fi accesibile și vor fi promovate în scopul facilitării dobândirii de abilități, competențe și aptitudini de comunicare, analize critice și creative, **reflecții independente și lucru în echipă în contexte multiculturale**, în cadrul cărora creativitatea implică, de asemenea, îmbinarea cunoștințelor tradiționale sau locale, și know-how pentru științele și tehnologiile avansate. **Aceste curricule remodelate trebuie să ia în considerare aspectul legat de egalitatea între bărbați și femei și contextul specific cultural, istoric și economic al fiecărei țări.** Predarea normelor drepturilor umane și educarea cu privire la necesitățile comunităților din orice parte a lumii trebuie să fie indicată în curricula tuturor disciplinelor, în particular, ale celor orientate spre activitatea de antreprenariat. Personalul academic trebuie să joace un rol semnificativ în determinarea curriculum-ului.
- (d) Noile metode de învățământ vor implica, de asemenea, și noile tipuri de procedee de predare învățare. Acestea trebuie să fie cuplate la noile metode de testare care ar promova nu doar capacitatea de memorizare, ci și capacitatea de înțelegere, abilitate pentru lucrul practic și creativitate.

Articolul 10 – Personalul învățământului superior și studenții în calitate de actori de frunte

- (a) Politica vitală a sporirii calificării personalului este un element esențial pentru instituțiile de învățământ superior. Se va stabili o politică clară referitoare la profesorii de învățământ superior, care în prezent trebuie să se concentreze asupra instruirii studenților în legătură cu modul de învățare și de luare a inițiativelor, într-o măsură mai mare, în loc să fie surse de cunoștințe. Se va face o stipulare adecvată referitoare la cercetarea, reînnoirea și îmbunătățirea abilităților profesionale, prin intermediul programelor corespunzătoare cu privire la dezvoltarea personalului, prin care se încurajează inovările constante ale curricula, metodele de predare și învățare, și se asigură un statut potrivit profesional și financiar, precum și o stipulare referitoare **la excelență în cercetare și predare**, reflectând prevederile corespunzătoare ale **Recomandării cu privire la Statutul Personalului Didactic din Învățământul Superior, aprobate în cadrul Conferinței Generale a UNESCO în noiembrie 1997**. În acest scop, o mare importanță trebuie acordată experienței internaționale. În plus, grație rolului învățământului superior în legătură cu studiile continue, experiența în afara instituțiilor va fi considerată drept o calificare relevantă pentru personalul universitar.

- (b) Instituțiile de învățământ superior vor institui politici bine definite, care să conducă la pregătirea de profesori pentru educare din copilărie, pentru școli primare și secundare, oferind stimul pentru o inovație permanentă a curriculum-ului, pentru cele mai bune practici în metodele de predare și familiarizare cu diverse stiluri de învățare. Este vitală prezența unui personal instruit administrativ și tehnic.
- (c) **Persoanele responsabile naționale și instituționale trebuie să acorde studenților și necesităților lor o atenție deosebită**, și trebuie să-i considere parteneri majori și responsabili în reînnoirea învățământului superior. Acest lucru trebuie să includă implicarea studentului în soluționarea problemelor care afectează instruirea universitară, în evaluarea, renovarea curriculei și metodelor de predare, precum și, în cadrul instituțional existent, în elaborarea politicii și în managementul instituțional. Deoarece studenții au dreptul de a se organiza și reprezenta, implicarea lor în aceste chestiuni trebuie să fie garantată.
- (d) Serviciile de conducere și consultanță vor fi elaborate, în cooperare cu organizațiile studentești, cu scopul asistării studenților la trecerea către învățământul superior la orice vârstă și a luării în considerare a necesităților unor categorii mai diversificate de studenți. În afara celor care intră în universități din școli sau colegii, ei trebuie, de asemenea, să ia în considerație necesitățile celor care întrerup și revin într-un proces de învățământ continuu. Un asemenea suport este important pentru ca studentul să poată să se acomodeze într-o instituție de învățământ, reducându-se eliminările. Studenții care fac pauze în educație trebuie să se bucure de oportunități potrivite pentru a reveni la universități la momentul potrivit.

DE LA VIZIUNE LA ACȚIUNE

Articolul 11 – Evaluare calitativă

- (a) **Calitatea în învățământul superior este o noțiune multidimensională**, care trebuie să cuprindă toate funcțiile și activitățile sale : programele de predare și cele academice, cercetarea și bursa, personalul, studenții, încăperile, comoditățile, echipamentul, serviciile pentru comunitate și mediul academic. Auto-evaluarea interioară și analiza exterioară, desfășurate în mod deschis de către specialiști independenți, și, dacă este cazul, pe calea unei expertize internaționale, sunt vitale pentru creșterea calității. Vor fi numite autoritățile naționale independente și vor fi definite standardele comparative ale calității, recunoscute la nivel internațional. **O atenție corespunzătoare se va atrage contextelor specifice instituționale, naționale și regionale pentru a se lua în considerație diversitatea și a se evita uniformitatea.** Partenerii trebuie să fie parte integrantă a procesului instituțional de evaluare.
- (b) calitatea, de asemenea, necesită ca învățământul superior să fie caracterizat prin dimensiuni internaționale, schimb de cunoștințe, creări interactive de rețele, mobilitatea profesorilor și studenților, și proiecte internaționale de

cercetare, luându-se în considerație valorile și circumstanțele naționale culturale.

- (c) pentru a obține și susține calitatea la nivel național, regional sau internațional se relevă o serie de componente, printre care selectarea precaută a personalului și evoluția continuă a personalului, în particular pe calea promovării unor programe corespunzătoare pentru dezvoltarea personalului academic, inclusiv metodologia și mobilitatea de predare/învățare între țări, între instituții de învățământ superior, și între instituții de învățământ superior și lumea afacerilor, precum și mobilitatea studenților în și între țări. Noile tehnologii informaționale constituie un instrument esențial în acest proces, ca urmare a impactului lor asupra obținerii de cunoștințe și know-how.

Articolul 12 – Potențialul și problemele referitoare la tehnologie

Marile realizări în domeniul noilor tehnologii informaționale și de comunicație vor schimba modalitatea de dezvoltare a cunoștințelor obținute și oferite. Este de asemenea importantă afirmația că noile tehnologii deschid oportunități de inovare a conținutului cursurilor și a metodelor de predare și șanse de extindere a accesului la învățământul superior. Totuși, trebuie de reținut că noua tehnologie informațională nu reduce cerința în profesori. Ea le schimbă rolul în legătură cu procesul de învățare și dialogul continuu care transformă informația în cunoștințe, perceperea devenind fundamentală. Instituțiile de învățământ superior, mizând pe avantajele și potențialul noilor tehnologii informaționale și de comunicație, într-o manieră deschisă, echitabilă și de cooperare internațională, trebuie să joace un rol de frunte și să asigure calitatea, standardele rigide practice și rezultatele înalte educaționale prin:

- (a) antrenarea în rețele, transferurile tehnologice, crearea potențialului, elaborarea de materiale didactice și schimb de experiență în ceea ce privește aplicarea lor în predare, instruire și cercetare a cunoștințelor, accesibile pentru toți;
- (b) crearea unor noi forme ale mediului de instruire, în limitele facilităților de educație la distanță și a instituțiilor și sistemelor complete virtuale de învățământ superior, capabile să traverseze distanțe și să elaboreze sisteme educaționale de înaltă calitate, astfel asigurând evoluția social – economică și democratizarea, precum și alte priorități relevante ale societății, garantând, în același timp, că aceste facilități educaționale virtuale, bazate pe rețele regionale, continentale sau globale, funcționează într-o manieră care respectă identitățile culturale și sociale;
- (c) crearea unei utilizări depline a tehnologiei informaționale și de comunicație (TIC) în scopuri educaționale, se va atrage o atenție deosebită înlăturării inegalităților grave care există între și în interiorul țărilor în legătură cu accesarea unor tehnologii noi informaționale și de comunicație și cu producerea resurselor corespunzătoare;
- (d) adaptarea TIC la cerințele naționale, regionale și locale și asigurarea unor sisteme tehnice, educaționale, de administrare și instituționale de susținere;

- (e) facilitarea, prin intermediul cooperării internaționale, a identificării obiectivelor și intereselor tuturor țărilor, în special a țărilor în curs de dezvoltare, a accesului echitabil și a consolidării infrastructurilor în domeniul dat și extinderea unei asemenea tehnologii în societate;
- (f) urmărirea evoluției „societății bazate pe cunoștințe”, în scopul asigurării unor regulamente de calitate înaltă și echitabile pentru ca accesul să prevaleze;
- (g) luarea în considerație a noilor posibilități oferite de către TIC. Este importantă realizarea faptului că, în primul rând, instituțiile de învățământ superior sunt acelea care le utilizează, în scopul modernizării activităților, și nu faptul că TIC transformă instituțiile de învățământ superior din instituții reale în virtuale.

Articolul 13 – Consolidarea administrării și finanțării învățământului superior

- (a) Administrarea și finanțarea învățământului superior necesită **o dezvoltare a capacităților corespunzătoare de planificare și de analiză a politicii și strategii** bazate pe parteneriatele stabilite între instituțiile de învățământ superior și organele de stat naționale de planificare și coordonare, cu scopul asigurării unei administrări corespunzătoare simplificate și a utilizării rentabile a resurselor. Instituțiile de învățământ superior vor adopta **practici de administrare de perspectivă** care să corespundă cerințelor condițiilor în care activează. Managerii universitari trebuie să fie receptivi, competenți și capabili să evalueze regulat, prin intermediul unor mecanisme interne și externe, eficiența procedurilor și regulilor administrative.
- (b) Instituțiile de învățământ superior trebuie să beneficieze de o autonomie în administrarea afacerilor lor interne, însă această autonomie trebuie să aducă cu ea o responsabilitate clară și transparentă față de guvern, parlament, studenți și societate în general.
- (c) Scopul final al administrării ar trebui să fie creșterea misiunii instituționale prin asigurarea unei predări, instruirii, cercetării și servicii de calitate oferite comunității. Obiectivul dat solicită **o guvernare care să combine viziunea socială, inclusiv o înțelegere a problemelor globale cu aptitudini manageriale eficiente**. Rolul de lider al învățământului superior este, așadar, o responsabilitate socială majoră și poate fi consolidat printr-un dialog cu toți partenerii, în special profesorii și studenții, din învățământul superior. Participarea corpului profesoral în organele de conducere a instituțiilor de învățământ va fi luată în calcul, în cadrul aranjamentelor instituționale curente, reținând faptul că componenta numerică a acestor organe trebuie să fie ținută în limite rezonabile.
- (d) Promovarea cooperării între nord și sud pentru a asigura finanțarea necesară pentru consolidarea învățământului superior în țările în curs de dezvoltare este esențială.

Articolul 14 – Finanțarea învățământului superior ca serviciu public

Finanțarea învățământului superior necesită resurse publice și private. Rolul statului rămâne fundamental în această privință.

- (a) Diversificarea surselor de finanțare reflectă susținerea pe care societatea o oferă învățământului superior și trebuie să fie încurajată să asigure dezvoltarea învățământului superior, să-i sporească eficiența și să-i mențină calitatea și relevanța. **Suportul public al învățământului superior și al cercetării rămâne esențial** pentru asigurarea unei realizări echilibrate a misiunilor educaționale și sociale.
- (b) Societatea în ansamblu trebuie să susțină educația la toate nivelele, inclusiv învățământul superior, grație rolului său în promovarea dezvoltării economice, sociale și culturale. **Mobilizarea în acest scop depinde de conștiința publică și implicarea sectoarelor publice și private** ale economiei, parlamentelor, media, organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale, studenților și instituțiilor, familiilor și tuturor actorilor sociali implicați în învățământul superior.

Articolul 15 – Distribuirea cunoștințelor și know-how peste hotare și continente

- (a) Principiul solidarității și al parteneriatului loial în rândul instituțiilor de învățământ superior din întreaga lume este crucial pentru educația și instruirea din toate domeniile care contribuie la perceperea problemelor globale, rolului guvernării democratice și al resurselor umane calificate în soluționarea lor, a necesității unui trai în comun în condițiile culturilor și valorilor diferite. Practica multilingvistului, programele de schimb între facultăți și studenți și sistemul instituțional pentru promovarea cooperării intelectuale și științifice trebuie să fie parte integrantă a tuturor sistemelor universitare.
- (b) Principiile cooperării internaționale bazate pe solidaritate, recunoaștere și susținere reciprocă, parteneriatul loial care satisface în mod echitabil interesele partenerilor și valoarea distribuirii cunoștințelor și know-how peste hotare trebuie să guverneze relațiile între instituțiile de învățământ superior din țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, și de care trebuie să beneficieze țările mai puțin dezvoltate în particular. Se va atrage atenție și necesității garantării capacităților instituționale de învățământ superior în regiunile care au suferit de pe urma conflictelor sau calamităților naturale. Ca urmare, o dimensiune internațională trebuie să pătrundă în curriculum și în procesele de predare și de învățare.
- (c) Instrumentele normative regionale și internaționale pentru recunoașterea studiilor vor fi ratificate și implementate, inclusiv certificarea aptitudinilor, competențelor și abilităților absolvenților, facilitând studenții în schimbarea cursurilor, cu scopul aducerii unui aport mobilității în cadrul și între sistemele naționale.

Articolul 16 – De la „refluxul intelectual” spre „afluxul intelectual”

Refluxul intelectual trebuie să fie încetinit în continuare, deoarece el continuă să lipsească țările în curs de dezvoltare și cele aflate în perioada de tranziție de specialiști înalt-calificați care sunt necesari pentru a accelera dezvoltarea lor social-economică. Structurile cooperării internaționale trebuie să se bazeze pe parteneriate de lungă durată între instituțiile de la sud și cele de la nord, și, de asemenea, să promoveze cooperarea sud-sud. Se va acorda prioritate programelor de instruire din țările în curs de dezvoltare, din centrele de cunoștințe avansate, asociate în rețele regionale și internaționale, care prevăd perioade de studii specializate de scurtă durată și intensive peste hotare. Se va atrage atenție creării unui mediu care să contribuie la atragerea și păstrarea resurselor umane calificate, fie prin politici naționale sau aranjamente internaționale de a se facilita revenirea – permanentă sau temporară – a oamenilor de știință și cercetătorilor cu o pregătire profesională înaltă în țările lor de origine. În același timp, eforturile vor fi orientate spre un proces de „aflux intelectual” prin intermediul programelor de colaborare, care în virtutea caracterului internațional, activează crearea și consolidarea instituțiilor și facilitează utilizarea completă a capacităților endogene. O semnificație deosebită în această privință o are experiența câștigată prin intermediul Programului UNITWIN / catedrele UNESCO și principiile stipulate în convențiile regionale cu privire la recunoașterea titlurilor și diplomelor din învățământul superior.

Articolul 17 – Parteneriat și alianțe

Forța majoră pentru administrarea transformărilor constă în parteneriatul și alianțele între părțile interesate – persoanele responsabile de elaborarea politicii naționale și instituționale, personalul profesoral și **cel de referință**, cercetători și studenți și personalul administrativ și tehnic din instituțiile de învățământ superior, lumea afacerilor și grupurile comunitare. Organizațiile neguvernamentale, de asemenea, joacă un rol-cheie în acest proces. Prin urmare, **parteneriatul bazat pe interese comune, respect și credibilitate reciprocă trebuie să constituie metoda de bază pentru reînnoirea învățământului superior.** *Noi, participanții la Conferința Internațională în domeniul Învățământului Superior, adoptăm prezenta Declarație și reafirmăm dreptul tuturor națiunilor la educație și dreptul cu privire la accesul la învățământul superior în baza meritelor și capacităților individuale; Pledăm pentru acționarea în comun în cadrul responsabilităților noastre individuale și colective, prin luarea tuturor măsurilor necesare pentru realizarea principiilor referitoare la învățământul superior, prevăzute în Declarația Universală a Drepturilor Omului și în Convenția împotriva Discriminării în Educație; În mod solemn ne reafirmăm angajamentul pentru pace. În acest scop, suntem decizi să acordăm prioritate educației în scopul păcii și să participăm la celebrarea Anului Internațional al Culturii Păcii în anul 2000; Prin urmare, adoptăm prezenta Declarație Universală cu privire la Învățământul Superior din secolul al XXI-lea: Viziune și Acțiune. Pentru realizarea obiectivelor înșirate în prezenta Declarație și, în particular, pentru realizarea acțiunilor imediate, noi consimțim următorul Cadru al acțiunilor prioritare, orientate spre schimbarea și dezvoltarea învățământului superior.*

CADRUL ACȚIUNILOR PRIORITARE, ORIENTATE SPRE SCHIMBAREA ȘI DEZVOLTAREA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR

I. ACȚIUNILE PRIORITARE LA NIVEL NAȚIONAL

1. **Statele, inclusiv guvernele, parlamentele și alte organe de conducere, trebuie:**
 - (a) să stabilească, în cazuri corespunzătoare, cadrul legislativ, politic și financiar al reformării și dezvoltării ulterioare a învățământului superior, reieșind din termenii Declarației Universale a Drepturilor Omului, care prevede că învățământul superior trebuie să fie „accesibil în mod egal tuturor în baza meritelor fiecăruia”. Nu se acceptă nici o discriminare, nimeni nu poate fi exclus din sfera învățământului superior sau domeniile sale de studii, etape de studii și tipuri de instituții pe baza de rasă, sex, limbă, religie sau vârsta sau dată fiind orice distincție economică sau socială sau incapacitate fizică;
 - (b) să consolideze relațiile între învățământul superior și cercetare;
 - (c) să examineze și să utilizeze învățământul superior în calitate de catalizator al întregului sistem educațional;
 - (d) să asigure dezvoltarea instituțiilor de învățământ superior, incluzând principiile învățământului continuu, oferindu-le studenților un diapazon optimal de alegere și o flexibilitate în legătură cu începerea și finalizarea studiilor în limitele sistemului de învățământ superior, și să-și reconsidere rolul în mod corespunzător, fapt care implică asigurarea unui acces deschis și permanent la învățământul superior și necesitatea unor programe de compensare și evaluarea și recunoașterea cunoștințelor anterioare;
 - (e) să încerce, în caz de necesitate, să stabilească legături strânse între instituțiile de învățământ superior și cele de cercetare, luând în considerare faptul că învățământul și cercetarea sunt două elemente apropiate în propagarea cunoștințelor;
 - (f) să elaboreze forme inovatoare de colaborare între instituțiile de învățământ superior și diferite sectoare sociale pentru asigurarea unui aport considerabil al programelor de învățământ superior și de cercetare adus la dezvoltarea locală, regională și națională;
 - (g) să-și realizeze angajamentele luate față de învățământul superior și să urmărească realizarea promisiunilor făcute în cadrul unor serii de forumuri, în special, pe parcursul ultimului deceniu, cu privire la resursele umane, materiale și financiare, dezvoltarea umană și educația în general, și învățământul superior în particular;
 - (h) să elaboreze un cadru al politicii care să asigure stabilirea de noi relații parteneriale și implicarea tuturor partenerilor corespunzători în toate aspectele învățământului superior: procesul de evaluare, inclusiv reînnoirea de curriculum și cea pedagogică, serviciile de supraveghere și consultanță,

și, în cadrul mecanismelor instituționale existente, elaborarea politicii și dirijarea instituțiilor de învățământ;

- (i) să definească și să implementeze politici orientate spre eliminarea din învățământul superior a stereotipurilor bazate pe diferențe legate de sex și să consolideze participarea femeilor la toate nivelele și în toate disciplinele în care ele sunt subreprezentate în prezent, și în particular, să asigure implicarea lor activă la luarea deciziilor;
 - (j) să elaboreze politici clare în legătură cu profesorii din instituțiile de învățământ superior, după cum se stipulează în Recomandarea cu privire la Statutul Personalului Didactic din Învățământul Superior, aprobată în cadrul Conferinței Generale UNESCO în noiembrie 1997;
 - (k) să recunoască că studenții trebuie să fie în centrul atenției învățământului superior și să intre pe lista participanților la acest proces. Prin intermediul structurilor instituționale corespunzătoare ei vor fi implicați în reînnoirea nivelului educațional (inclusiv reforme de curriculum și pedagogice), precum și în luarea deciziilor în cadrul aranjamentelor instituționale existente;
 - (l) să recunoască că studenții au dreptul să creeze organizații independente;
 - (m) să promoveze și să faciliteze mobilitatea națională și internațională a personalului didactic și a studenților ca parte esențială a calității și relevanței învățământului superior;
 - (n) să creeze și să asigure condiții necesare pentru realizarea libertății academice și a autonomiei instituționale, pentru ca instituțiile de învățământ superior și persoanele antrenate în învățământ superior și cercetare să poată să-și îndeplinească angajamentele față de societate.
2. Statele în care nivelul de înrolare este jos în comparație cu standardele comparative general acceptate trebuie să tindă să asigure un nivel al învățământului superior care să corespundă cerințelor sectoarelor publice și private ale societății, și să elaboreze planuri de diversificare și lărgire a accesului, în particular pentru minoritățile și grupurile dezavantajate.
3. În contextul învățământului continuu se va revedea în mod radical interconexiunea cu școala medie generală, tehnică și profesională. Accesul la orice formă de învățământ superior va fi deschis pentru cei care finisează cu succes școala medie sau echivalentul sau care corespunde cerințelor la orice vârstă, în același timp oferind acces la învățământul superior, în special, pentru studenții maturi care nu dețin nici un certificat oficial referitor la școala medie, acordându-se importanță experienței lor profesionale. Totuși, pregătirea universitară nu trebuie să fie unicul sau scopul de baza al școlii medii, care trebuie, de asemenea, să pregătească studenții pentru lumea afacerilor, oferind instruire suplimentară când este nevoie, pentru a le oferi cunoștințe, capacități și abilități care să le permită să fie antrenați într-o varietate mare de specialități. Trebuie de promovat noțiunea de programe de compensare, pentru a le permite celor care intră în lumea afacerilor să poată reveni la studii mai târziu.

4. Se vor întreprinde măsuri concrete pentru a reduce discrepanța existentă în conexiunea învățământului superior și cercetarea atestată în țările industriale dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, în particular, în țările slab dezvoltate. Măsuri concrete sunt, de asemenea, necesare pentru a se încuraja cooperarea crescândă în domeniul învățământului superior și al cercetării între țările aflate la orice nivel al dezvoltării economice. Se va atrage atenție alocării de mijloace bugetare în aceste scopuri și elaborării de acorduri reciproc avantajoase cu atragerea cercurilor industriale la nivel național și internațional, cu scopul susținerii activităților și proiectelor de cooperare prin utilizarea stimulentei corespunzătoare și a finanțării în domeniul învățământului, cercetării și a elaborării unui înalt nivel științific în aceste țări.

II. ACȚIUNILE PRIORITARE LA NIVEL DE SISTEME ȘI INSTITUȚII

5. Fiecare instituție de învățământ superior trebuie să-și definească misiunea în conformitate cu necesitățile curente și viitoare ale societății reieșind din faptul că în orice țară sau regiune învățământul superior este esențial pentru atingerea nivelului necesar pentru o dezvoltare economică și socială stabilă și ecologic sigură, pentru o creativitate culturală îmbogățită cu noi cunoștințe și înțelegere a moștenirii culturale, pentru creșterea nivelului de trai și asigurarea unei armonii și păci interne și internaționale în baza drepturilor omului, democrației, toleranței și respectului reciproc. Aceste misiuni trebuie să reflecte concepția libertății academice stipulate în Recomandarea cu privire la Statutul Personalului Didactic din Învățământul Superior, aprobată în cadrul Conferinței Generale UNESCO în noiembrie 1997.
6. La stabilirea priorităților programelor și structurilor sale instituțiile de învățământ superior trebuie:
 - (a) să ia în calcul necesitatea respectării normelor etice, exigenței științifice și intelectuale, precum și abordarea multidisciplinară și transdisciplinară;
 - (b) să fie inițial preocupate de instituirea unor sisteme de asigurare a accesului la studii pentru toți cei care au abilitățile și motivațiile necesare;
 - (c) să-și utilizeze autonomia și înaltele standarde academice pentru a contribui la o dezvoltare stabilă a societății și la soluționarea problemelor cu care societatea se va confrunta în viitor. Instituțiile își vor dezvolta capacitatea de preîntâmpinare în examinarea tendințelor sociale, culturale, economice și politice care apar, în baza unei abordări multidisciplinare și transdisciplinare, atrăgând atenția asupra:
 - ▶ calității înalte, realizării clare a pertinentei sociale a studiilor și a funcției sale de anticipare, în baza unor teme științifice;
 - ▶ cunoașterii problemelor sociale fundamentale, în particular a celor referitoare la lichidarea sărăciei, asigurarea unei dezvoltări stabile, dialogul intercultural și crearea unei culturi a păcii;
 - ▶ necesității unei colaborări strânse cu organizații puternice de cercetare sau instituții care au reușit să se manifeste în domeniul cercetării;

- ▶ elaborării unui sistem complet educațional în perspectiva unor recomandări și noi obiective educaționale indicate în raportul anului 1996 al Comisiei Internaționale în domeniul Învățământului din secolul al XXI-lea, prezentat UNESCO;
 - ▶ principiilor fundamentale ale eticii umane, aplicate în fiecare profesie și în toate sferile activității umane.
- (d) să garanteze ca personalul didactic, în special pe cât e posibil în universități, să participe la predare, cercetare, lucrări de instruire a studenților și de dirijare a treburilor instituționale;
- (e) să ia toate măsurile necesare pentru a-și consolida serviciul pentru comunitate, în special activitățile sale orientate spre lichidarea sărăciei, intoleranței, violenței, analfabetismului, foamei și bolilor, printr-o abordare interdisciplinară și transdisciplinară la examinarea provocărilor, problemelor și diferitelor subiecte;
- (f) să stabilească relații cu lumea afacerilor pe o bază nouă, cu ajutorul unor relații de parteneriat eficiente cu toate organele sociale implicate, începând cu o armonizare reciprocă a acțiunii și căutarea de soluții referitoare la problemele vitale ale umanității, toate acționând în cadrul unei autonomii responsabile și libertăților academice;
- (g) să asigure o calitate înaltă care să corespundă standardelor internaționale, să examineze evidența și evaluarea internă și externă, cu respectarea autonomiei și libertății academice, în calitate de element normal și inerent în funcționarea sa, și să instituie sisteme, structuri și mecanisme transparente specifice;
- (h) să instituie structuri și/sau mecanisme și programe corespunzătoare de dezvoltare a personalului didactic, deoarece învățământul continuu solicită de la personalul didactic să-și reînnoiască și să-și îmbunătățească abilitățile de predare și metodele de învățare, într-o măsură mai mare decât sistemele actuale bazate în principal pe perioade de scurtă durată de predare în universități;
- (i) să promoveze și să dezvolte cercetarea, care constituie un element necesar pentru toate sistemele de învățământ superior, în toate disciplinele, inclusiv în științele umanitare și sociale și în artă, grație relevanței în dezvoltare. De asemenea, cercetarea învățământului superior propriu-zis trebuie să fie consolidată prin mecanisme cum ar fi Forumul UNESCO/UNU în domeniul Învățământului Superior și catedrele UNESCO în învățământul superior. Sunt necesare studii obiective și oportune care să asigure un progres continuu al unor asemenea obiective naționale cheie cum ar fi acces, echitate, calitate, relevanță și diversificare;
- (j) să înlăture inegalitățile dintre femei și bărbați și prejudecățile din curricula și cercetare, și să ia măsurile corespunzătoare pentru a asigura o reprezentare echilibrată a bărbaților și femeilor printre studenți și profesori la toate nivelele de administrare;
- (k) să ofere, în cazurile corespunzătoare, orientare profesională și servicii de consultanță, cursuri pentru studenții corigenți, studii de know-how și alte

forme de susținere a studenților, inclusiv să îmbunătățească condițiile de trai a studenților.

7. Deși necesitatea unor legături strânse între învățământul superior și lumea afacerilor este importantă în lumea întreagă, asemenea relații sunt vitale pentru țările în curs de dezvoltare și, în special, pentru cele slab dezvoltate, luându-se în calcul gradul jos al dezvoltării economice. Guvernele acestor țări trebuie să ia măsurile necesare pentru a atinge acest obiectiv pe calea, de exemplu, consolidării instituțiilor de învățământ superior/profesional/tehnic. În același timp, sunt necesare acțiuni internaționale pentru a se stabili activități comune între învățământul superior și industria din aceste țări. Va fi necesară examinarea căilor de susținere a absolvenților instituțiilor de învățământ superior, cu ajutorul diferitelor metode, urmând experiența pozitivă a sistemului de micro-credite și a altor forme de stimulare, scopul fiind crearea întreprinderilor mici și mijlocii. La nivel instituțional, formarea abilităților și inițiativelor de antreprenor trebuie să devină o preocupare majoră a învățământului superior, pentru a facilita plasarea în câmpul muncii a absolvenților care vor trebui nu doar să fie în căutare de serviciu, ci și să creeze locuri de muncă.
8. Folosirea de noi tehnologii trebuie să fie generalizată la maximum pentru a susține instituțiile de învățământ superior, a consolida dezvoltarea academică, a lărgi accesul, a atinge obiectivul universal și a extinde cunoștințele, precum și pentru a facilita învățământul pe parcursul vieții. Guvernele, instituțiile educaționale și sectorul privat trebuie să asigure infrastructurile rețelelor de informatică și comunicare, tehnicile de calcul și pregătirea resurselor umane.
9. Studenții maturi trebuie să beneficieze de acces la instituțiile de învățământ superior:
 - (a) prin elaborarea mecanismelor coerente de recunoaștere a rezultatelor studiilor, în diferite contexte, și de asigurare a faptului că creditul este transferabil în cadrul și între instituții, sectoare și state;
 - (b) prin stabilirea de parteneriate comune de instruire și cercetare între învățământul superior și comunitate, și prin oferirea de servicii de către instituțiile de învățământ superior diferitelor grupuri;
 - (c) prin realizarea unor cercetări interdisciplinare a tuturor aspectelor educației și învățării adulților cu participarea adulților înșiși;
 - (d) prin crearea de oportunități pentru învățarea adulților cu utilizarea metodelor flexibile, deschise și creative.

III. ACȚIUNI, CARE URMEAZĂ SĂ FIE ACCEPTATE LA NIVEL INTERNAȚIONAL, ȘI, ÎN PARTICULAR, MĂSURI INIȚIATE DE UNESCO

10. Cooperarea trebuie să fie examinată ca parte integrantă a misiunilor instituționale ale instituțiilor și sistemelor de învățământ superior. Organizațiile interguvernamentale, agențiile donatoare și agențiile neguvernamentale trebuie să-și extindă acțiunea cu scopul elaborării de proiecte de cooperare

între universități, în particular, prin instituții înrudite, bazate pe solidaritate și parteneriat, în calitate de mijloc de limitare a diferenței existente între țările bogate și cele sărace în sectoarele vitale ale producerii și aplicării cunoștințelor. Fiecare instituție de învățământ superior trebuie să preconizeze crearea unei structuri și/sau mecanism corespunzător pentru promovarea și administrarea cooperării internaționale.

11. UNESCO și alte organizații inter-guvernamentale și neguvernamentale, care activează în domeniul învățământului superior, statele prin intermediul programelor sale de cooperare bilaterală și multilaterală, comunitatea academică și toți partenerii implicați vor promova în continuare mobilitatea academică internațională ca mijloc de propagare a cunoștințelor și a schimbului de cunoștințe cu scopul de a realiza și a promova solidaritatea ca element de bază a societății globale de cunoștințe de mâine, inclusiv pe calea acordării de susținere a planului comun de activitate (1999-2005) al celor șase comitete inter-guvernamentale responsabile de aplicarea convențiilor regionale cu privire la recunoașterea studiilor, titlurilor și diplomelor în învățământul superior, precum și pe calea desfășurării acțiunilor masive de cooperare, implicând, *printre altele*, instituirea unei scheme educaționale de transferare a creditelor, atrăgându-se atenție particulară cooperării Sud-Sud, necesităților țărilor slab dezvoltate și ale statelor mici care au puține instituții de învățământ superior sau nici una.
12. Instituțiile de învățământ superior din țările industrializate trebuie să tindă să ia măsuri orientate spre cooperarea internațională cu instituțiile similare din țările în curs de dezvoltare și, în particular, cu cele din țările sărace. În cadrul unei asemenea cooperări instituțiile vor depune eforturi pentru a asigura o recunoaștere sigură și justă a studiilor efectuate peste hotare. UNESCO ar trebui să vină cu inițiative de dezvoltare a învățământului superior în lumea întreagă, stabilind scopuri concrete care pot duce spre obținerea de rezultate tangibile. O metodă ar putea consta în implementarea proiectelor în diferite regiuni care să permită reînnoirea eforturilor orientate spre crearea și/sau consolidarea centrelor de excelență din țările în curs de dezvoltare, în particular, în cadrul programului Catedrele UNITWIN/UNESCO, bazându-se pe rețelele instituțiilor de învățământ superior naționale, regionale și internaționale.
13. UNESCO, împreună cu toate părțile interesate, trebuie, de asemenea, să ia măsuri orientate spre diminuarea efectelor negative ale „refluxului intelectual” și trecerea spre un proces dinamic al „afluxului intelectual”. În toate regiunile lumii este necesară realizarea unei examinări generale a cauzelor și consecințelor exodului intelectual. Pe baza eforturilor din partea comunității internaționale și în baza solidarității academice va fi lansată o campanie activă și se va încuraja revenirea în țările natale ale profesorilor expatriați, precum și implicarea voluntarilor universitari – profesori care au ieșit la pensie recent sau profesori tineri aflați la începutul carierei – care doresc să predea și să deruleze cercetări în cadrul instituțiilor de învățământ superior din țările în curs de dezvoltare. În același timp, este importantă susținerea țărilor în curs de dezvoltare în eforturile sale de creare și consolidare a propriilor capacități educaționale.
14. În acest cadru, UNESCO ar trebui:

- (a) să promoveze o mai bună coordonare între organizațiile inter-guvernamentale, supranaționale și neguvernamentale, agențiile și fundațiile care sponsorizează programele și proiectele existente ce țin de cooperarea internațională în domeniul învățământului superior. Pe lângă aceasta, eforturile legate de coordonare trebuie să fie luate în contextul priorităților naționale. Acest lucru ar putea permite unificarea și schimbul de resurse, evitarea dublărilor și promovarea unei studieri mai profunde a proiectelor, a unui impact mai mare asupra activităților și a unei asigurări sporite a valabilității lor pe calea aprobării și examinării colective. Programele, orientate spre un transfer rapid de cunoștințe, care susțin dezvoltarea instituțională și care instituie centre de excelență în toate domeniile de studii, în particular, în sfera educației pentru pace, soluționării conflictelor, drepturilor omului și democrației, trebuie să fie susținute de către instituții și de către donatorii publici și privați;
- (b) în comun cu Universitatea Națiunilor Unite și cu Comisiile Naționale și o serie de organizații inter-guvernamentale și neguvernamentale, să devină un forum analitic în ceea ce privește învățământul superior, având ca scop: (i) elaborarea de rapoarte reînnoite cu privire la situația cunoștințelor din învățământul superior din toate regiunile lumii; (ii) promovarea proiectelor inovatoare ce țin de instruire și cercetare, orientate spre sporirea rolului specific al învățământului superior în învățământul continuu; (iii) consolidarea cooperării internaționale și sublinierea rolului învățământului superior în problemele educației cetățenilor, dezvoltării stabile și a păcii, și (iv) facilitarea schimbului de informații și elaborarea, în caz de necesitate, a unei baze de date referitoare la experiența reușită și inovațiile de care pot beneficia instituțiile care se confruntă cu problemele ce țin de reformarea învățământului superior;
- (c) să realizeze o activitate specifică de susținere a învățământului superior în părțile lumii cele mai puțin dezvoltate și în regiunile care au suferit de pe urma conflictelor și calamităților naturale;
- (d) să depună eforturi pentru crearea și/sau consolidarea centrelor de excelență din țările aflate în curs de dezvoltare;
- (e) să-și asume inițiativa de a elabora o normă juridică internațională ce ține de libertatea academică, autonomia și responsabilitatea socială în legătură cu Recomandările referitoare la Statutul Personalului Didactic din Învățământul Superior;
- (f) să asigure implementarea Declarației Universale cu privire la Învățământul Superior și a Cadrului Măsurilor Prioritare, în comun cu alte organizații inter-guvernamentale și neguvernamentale și cu toți partenerii universitari, inclusiv Universitatea Națiunilor Unite; consultanta Colectivă a organizațiilor neguvernamentale în domeniul învățământului superior și Forumul studențesc UNESCO vor juca un rol crucial în promovarea cooperării internaționale în domeniul învățământului superior, la implementarea documentelor de mai sus. Se va lua în considerație acordarea de prioritate acestei activități la elaborarea următorului proiect de Program și Buget UNESCO.

Magna Charta Universitatum

Preambul

Subsemnații, Rectori ai Universităților europene, reuniți la Bologna cu ocazia împlinirii a 900 de ani de la întemeierea celei mai vechi dintre ele, cu patru ani înainte de desființarea definitivă a frontierelor dintre țările Comunității Europene și în perspectiva unei colaborări largite între toate popoarele Europei, convinși că popoarele și statele trebuie să devină mai mult decât oricând conștiente de rolul pe care universitățile sunt chemate să-l îndeplinească într-o societate care se transformă și se internaționalizează, consideră că:

1. viitorul umanității, la acest sfârșit de mileniu, depinde într-o mare măsură de dezvoltarea culturală, științifică și tehnică, dezvoltare care se făurește în centre de cultură, de cunoaștere și de cercetare care au devenit adevărate universități;
2. misiunea răspândirii cunoștințelor pe care universitatea trebuie să și-o asume față de noile generații implică astăzi necesitatea de a se adresa în același timp întregii societăți – al cărei viitor cultural, social și economic pretinde azi, în mod specific, un efort considerabil de formare continuă;
3. universitatea trebuie să asigure generațiilor viitoare o educație și o formare care să le permită să contribuie la respectarea marilor echilibre ale mediului natural și ale vieții.

Proclamă în fața statelor și a conștiinței popoarelor *principiile fundamentale* menite să susțină în prezent și în viitor vocația universității.

Principii fundamentale

1. Universitatea activează în cadrul unor societăți organizate diferit ca urmare a condițiilor geografice și a moștenirii istorice și este o instituție autonomă care produce și transmite, în mod critic, cultura prin intermediul cercetării și învățământului. Pentru a răspunde necesităților lumii contemporane, universitatea trebuie să fie independentă, din punct de vedere moral și științific, în raport cu orice putere politică și economică.
2. În universități, activitatea didactică este inseparabilă de activitatea de cercetare, pentru a permite în același timp învățământului să urmeze evoluția necesităților și exigențelor atât ale societății, cât și ale cunoașterii științifice.
3. Libertatea cercetării, a învățământului și a formării fiind principiul fundamental al vieții universitare, rezultă că atât autoritățile publice, cât și universitățile, fiecare în domeniul ei de competență, trebuie să garanteze și să promoveze respectarea acestei exigențe fundamentale.

Prin respingerea intoleranței și prin deschiderea permanentă spre dialog, Universitatea este un loc de întâlnire privilegiat între profesori, care au capacitatea de a transmite cunoașterea și mijloacele de a o dezvolta prin

cercetare și inovație, și studenți, care au dreptul, voința și capacitatea de a și-o însuși.

4. Deținătoare a tradiției umanismului european, dar cu preocuparea constantă de a ajunge la cunoașterea universală, Universitatea, pentru a-și asuma misiunile, ignoră orice frontieră geografică sau politică și afirmă necesitatea imperioasă de cunoaștere reciprocă și de interacțiune culturală.

Mijloace

Realizarea acestor obiective, în virtutea principiilor expuse mai sus, necesită mijloace eficace și, deci, adaptate situației contemporane:

1. Pentru a păstra libertatea de cercetare și de predare, instrumentele necesare realizării acestui obiectiv trebuie să fie furnizate tuturor componentelor comunității universitare.
2. Recrutarea corpului didactic, precum și reglementarea statutului acestuia, trebuie să fie călăuzite de principiul inseparabilității cercetării de activitatea didactică.
3. Fiecare universitate trebuie să garanteze studenților ei, cu respectarea caracterului specific al fiecărei situații, păstrarea libertăților și condițiilor necesare pentru a-și atinge obiectivele în materie de cultură și de formare.
4. Universitățile – și în special cele europene – văd în schimbul reciproc de informație și de documentație, precum și în sporirea inițiativelor științifice comune, instrumente fundamentale ale unui progres continuu al cunoștințelor.

De aceea, regăsindu-și astfel originile, încurajează mobilitatea profesorilor-cercetători și a studenților și consideră că o politică generală de echivalare în materie de „status”, de titluri, de examene (păstrându-se în continuare diplomele naționale) și de acordare de burse de studii constituie instrumentul esențial care garantează exercitarea misiunii lor actuale.

Subsemnații, Rectori, în numele Universităților lor, se angajează să acționeze în mod efectiv pentru ca fiecare Stat și organizațiile supranaționale interesate să se poată inspira din ce în ce mai mult din dispozițiile acestei Charte, expresie unanimă a voinței autonome a universităților.

Bologna, 18 septembrie 1998

Concluziile Președinției Consiliului Europei

Lisabona 23 – 24 martie 2000

Consiliul Europei a organizat o reuniune specială la Lisabona în 23-24 martie 2000 pentru a stabili un nou obiectiv strategic pentru Uniune în vederea dezvoltării angajării forței de muncă, a reformelor economice și a coeziunii sociale ca parte integrantă a economiei bazată pe cunoaștere. La începutul reuniunii a avut loc un schimb de opinii moderat de către Președintele Parlamentului European, doamna Nicole Fontaine, pe marginea principalelor subiecte discutate.

I. ANGAJAREA FORȚEI DE MUNCĂ, REFORMELE ECONOMICE ȘI COEZIUNEA SOCIALĂ

OBIECTIVE STRATEGICE PENTRU DECENIUL URMĂTOR

Noua provocare

1. Uniunea Europeană se confruntă cu o modificare cantitativă , rezultat al globalizării și al provocărilor prezente în noua economie bazată pe cunoaștere. Aceste schimbări afectează fiecare aspect al vieții și reclamă transformarea radicală a economiei europene. Uniunea are obligația de a modela aceste schimbări în consonanță cu valorile și conceptele societății, cu viitoarea extindere europeană.
2. Ritmul accelerat al schimbărilor implică nevoia de a acționa în prezent pentru a valorifica pe deplin beneficiile oportunităților prezentate. În consecință, este clară necesitatea stabilirii unor obiective strategice și nevoia acordului cu privire la realizarea unui program consistent pentru construirea infrastructurilor cunoașterii, dezvoltarea inovării și a reformelor economice, precum și modernizarea asistenței sociale și a sistemelor educaționale.

Atuurile și deficiențele Uniunii

3. Uniunea înregistrează cele mai bune rezultate la nivel macro-economic din ultimul deceniu. Ca rezultat al politicilor monetare stabile susținute de politici fiscale sănătoase în contextul unor venituri moderate, inflația și dobânzile sunt scăzute, deficitul sectorului public este scăzut și balanța de plăți în UE este sănătoasă. Euro a fost introdus cu succes și oferă beneficiile scontate pentru economia europeană. Piața internă este cuprinzătoare și aduce beneficii concrete atât pentru consumatori, cât și pentru afaceri. Extinderea Europei va crea noi oportunități pentru dezvoltare și pentru angajarea forței de muncă. Uniunea

beneficiază în principal de o forță de muncă educată, de sisteme de protecție socială capabile să confere un cadru stabil necesar pentru gestionarea schimbărilor structurale prezente în trecerea spre o societate bazată pe cunoaștere. Se constată o revenire a creării și dezvoltării unor noi meserii.

4. Succesele realizate nu trebuie să minimalizeze o serie de nerealizări. Peste 15 milioane de europeni sunt încă șomeri. Rata de angajare este încă prea scăzută și se caracterizează printr-o participare insuficientă pe piața muncii a femeilor și a persoanelor mai în vârstă. Șomajul structural pe termen lung și diferențele semnificative între diverse regiuni sunt o problemă pentru unele părți ale Uniunii. De asemenea, există o lipsă de calificare, în special în tehnologia informației unde un număr tot mai mare de posturi rămân neocupate. În contextul situației economice actuale îmbunătățite, există un cadru prielnic pentru a efectua reforme economice și sociale ca parte a unei strategii pozitive care combină competitivitatea și coeziunea socială.

Traectoria de perspectivă

5. Uniunea își propune un nou obiectiv strategic pentru viitorul deceniu: să devină economia cea mai competitivă și dinamică bazată pe cunoaștere din întreaga lume, capabilă de a realiza o creștere economică sustenabilă, cu locuri de muncă mai multe și mai bune și cu o coeziune socială sporită. Pentru a realiza acest obiectiv este necesară o strategie globală care *își propune*:
 - ▶ să pregătească trecerea spre o societate și o economie bazată pe cunoaștere prin politici optimizate pentru societatea informațională, pentru cercetare și dezvoltare, pentru impulsivitatea procesului de reforme structurale pentru competitivitate și inovare, completând piața internă;
 - ▶ să modernizeze modelul social european, investind în oameni și combătând excluderea socială;
 - ▶ să susțină o dezvoltare economică sănătoasă și perspective de creștere favorabile, aplicând un mix adecvat de politici macro-economice.
6. Această strategie este proiectată pentru a permite Uniunii să recâștige condițiile de angajare totală și pentru a consolida coeziunea regională în Uniunea Europeană. Consiliul Europei trebuie să-și stabilească ca obiectiv angajarea totală în Europa într-o nouă societate care este din ce în ce mai adaptată la opțiunea personală a femeilor și bărbaților. Dacă vor fi implementate măsurile menționate în cele ce urmează pe fundalul unei macro-economii sănătoase, este realistă perspectiva unei creșteri economice de 3% pentru următorii ani.
7. Implementarea acestei strategii va fi realizată prin îmbunătățirea proceselor existente, prin introducerea unei noi metode de coordonare deschisă la toate nivelele, coroborată cu creșterea rolului de îndrumare și coordonare a Consiliului Europei în vederea asigurării unei direcții strategice mai coerente și a monitorizării eficiente a progresului realizat. Consiliul Europei va organiza anual câte o reuniune de primăvară în cadrul căreia vor fi definite sarcinile relevante și va fi urmărită îndeplinirea lor.

PREGĂTIREA TRANZIȚIEI SPRE O ECONOMIE BAZATĂ PE COMPETITIVITATE, DINAMISM ȘI CUNOAȘTERE

O societate informațională pentru toată lumea

8. Trecerea la o economie digitală, bazată pe cunoaștere, însoțită de bunuri și servicii noi, va fi o forță promotoare pentru creștere, competitivitate și locuri de muncă. În plus, va face posibilă îmbunătățirea calității vieții tuturor cetățenilor și a mediului înconjurător. Pentru a folosi pe deplin această șansă, Consiliul și Comisia sunt invitate să întocmească un Plan de Acțiune e-European pentru a fi prezentat Consiliului Europei în luna iunie a acestui an; în acest scop va fi folosită o metodă deschisă de coordonare bazată pe stabilirea inițiativelor naționale combinate cu recenta inițiativă e-Europeană a Comisiei, împreună cu comunicarea „Strategii pentru locuri de muncă în Societatea Informațională”.
9. Firmele și persoanele fizice trebuie să beneficieze de acces la o infrastructură comunicațională ieftină, globală și la o gamă largă de servicii. Fiecare cetățean trebuie să aibă competențele necesare pentru a trăi și munci în această nouă societate informațională. Excluderea accesului la informație trebuie să fie combătută. Totodată, este necesară o luptă activă împotriva analfabetismului. O atenție deosebită se cuvine a fi acordată persoanelor cu deficiențe. Tehnologiile informaționale pot fi folosite pentru a reînnoi dezvoltarea regională și urbană și pentru a promova tehnologii curate. Industriile de gestionarea conținutului contribuie la creșterea valorii prin exploatarea diversității culturale europene, prin cooperare. Sunt necesare eforturi sporite din partea administrațiilor publice la toate nivelele în folosirea noilor tehnologii pentru a facilita accesul maxim la informație.
10. Realizarea întregului e- potențial european depinde de crearea condițiilor pentru extinderea comerțului electronic și a Internetului, astfel încât Uniunea să ajungă din urmă competitorii prin conectarea rapidă la Internet a firmelor și a persoanelor fizice. Regulile comerțului electronic trebuie să fie previzibile și să trezească încredere. Sunt necesare măsuri pentru a asigura Europei rolul de leader în comunicațiile mobile. Viteza schimbărilor tehnice poate să necesite noi abordări flexibile în viitor.
11. Consiliul Europei atrage atenția în special asupra următoarelor aspecte:
 - ▶ Consiliul, împreună cu Parlamentul Europei, sunt chemate să adopte în anul 2000 legislația asupra cadrului legal pentru comerțul electronic, asupra banilor electronici, asupra vânzării la distanță a serviciilor financiare, asupra jurisdicției și întăririi legislației, precum și asupra folosirii duale a regimului de control asupra exportului; Comisia și Consiliul vor lua în considerare mijloacele de promovare a încrederii consumatorului în comerțul electronic, în special prin sistemul de rezolvare alternativă a diferendelor;
 - ▶ Consiliul și Parlamentul Europei au obligația de a încheia până la începutul anului 2001 activitatea legată de propunerile legislative anunțate de către Comisie după revizuirea din 1999 a cadrului legislativ cu privire la telecomunicații; Statele Membre și Comunitatea au menirea de a asigura la

timp și eficient solicitările de acordare de frecvență pentru sistemele viitoare de telefonie mobilă. Până la sfârșitul anului 2001 urmează să fie liberalizată și deplin integrată piața telecomunicațiilor;

- ▶ Statele membre, împreună cu Comisia, vor milita pentru introducerea unei concurențe sporite în rețelele de comunicații locale înainte de sfârșitul lui 2000, având ca efect reducerea substanțială a costurilor de folosire a Internetului;
- ▶ Statele Membre vor asigura accesul tuturor școlilor din Uniune la Internet și la resursele multimedia până la sfârșitul lui 2001; de asemenea, toate cadrele didactice vor avea competențele de folosire a Internetului și a resurselor multimedia până la sfârșitul lui 2002;
- ▶ Statele Membre vor asigura accesul electronic generalizat la toate serviciile publice de bază până în 2003;
- ▶ Comunitatea și Statele Membre, cu sprijinul EIB, vor pune la dispoziția tuturor țărilor europene rețele de Internet interconectate de mare viteză și la preț scăzut și vor impulsiona dezvoltarea tehnologiei informaționale și a altor rețele de telecomunicații la standardele actuale, precum și conținutul acestor rețele. Sarcini concrete vor fi clar precizate în Planul de Acțiune e-Europa.

Stabilirea unui spațiu european de cercetare și inovație

12. Având în vedere rolul semnificativ jucat de către cercetare și dezvoltare în realizarea creșterii economice, în generarea locurilor de muncă și a coeziunii sociale, Uniunea trebuie să îndeplinească obiectivele stabilite de Comisie prin comunicarea „Crearea unui spațiu european de cercetare”. Activitățile de cercetare la nivel național și la nivelul Uniunii trebuie să fie mai bine integrate și coordonate pentru a deveni eficiente și inovatoare, pentru a asigura cele mai bune perspective celor mai buni specialiști din Europa. Mijloacele stabilite prin Tratat, precum și toate celelalte mijloace adecvate, inclusiv voluntariatul, trebuie să fie exploatate la maxim pentru a atinge acest obiectiv în mod flexibil, descentralizat și nebirocratic. În același timp, ideile și inovațiile trebuie să fie răsplătite în mod adecvat în cadrul economiei bazate pe cunoaștere, în special prin protecția brevetelor.
13. Consiliul Europei solicită Consiliul și Comisiei ca, împreună cu Statele Membre, unde este cazul, să întreprindă toate măsurile pentru stabilirea unui Spațiu European al Cercetării cu scopul de a :
 - ▶ dezvolta mecanismele adecvate pentru a realiza cooperarea în cadrul unor programe de cercetare naționale și în comun pe bază de voluntariat vizând obiective liber alese pentru a beneficia de resursele comune dedicate cercetării și dezvoltării în Statele Membre și pentru a asigura raportarea ritmică către Consiliu cu privire la progresele obținute; cu scopul de a localiza până în 2001 excelența în cercetare și dezvoltare în toate Țările Membre în vederea diseminării excelenței;

- ▶ îmbunătăți mediul pentru investiții în cercetarea privată, parteneriate de cercetare și dezvoltare, precum și inițiative ale tehnologiei de vârf, folosind politici fiscale, capital de risc și sprijin din partea EIB;
- ▶ încuraja dezvoltarea unei metode deschise de coordonare a referințelor pentru cercetarea la nivel național și pentru politicile de dezvoltare, precum și identificarea, până în iunie 2000 ; a indicatorilor pentru acreditarea performanței în diverse domenii, în special cu privire la dezvoltarea resurselor umane; a introduce până în iunie 2001 registrul european de evidență a inovațiilor;
- ▶ facilita crearea până la sfârșitul lui 2001 a unei rețele transeuropene foarte rapide pentru comunicații științifice electronice, cu sprijinul EIB, conectând institutele de cercetare și universitățile, bibliotecile științifice, centrele științifice, și, treptat, școlile;
- ▶ lua măsurile necesare înlăturării obstacolelor în calea mobilității cercetătorilor până în 2002 și de a atrage și reține în Europa cercetătorii talentați de înaltă ținută;
- ▶ asigura disponibilitatea unui brevet al Comunității până la sfârșitul anului 2001, inclusiv un model de utilizare, pentru a asigura protejarea brevetelor în Uniune și obținerea acestora în aceeași manieră simplă ca și în cazul competitorilor.

Crearea unui mediu prietenos pentru înființarea și dezvoltarea unor firme inovatoare, în special întreprinderi mici și mijlocii

14. Competitivitatea și dinamismul firmelor sunt dependente în mod direct de climatul reglementat pentru investiții, inovații și întreprinzători. Se solicită în continuare eforturi pentru scăderea costurilor implicate în inițierea afacerilor și pentru înlăturarea birocrăției inutile. Instituțiile europene, guvernele naționale și autoritățile regionale și locale trebuie să acorde atenție deosebită impactului și costurilor măsurilor propuse, având acestea în vedere în discuțiile cu firmele și persoanele fizice. De asemenea, este necesară o acțiune intensificată pentru a încuraja interfețele principale în rețelele inovatoare, respectiv, rețelele dintre companii și piețele financiare, cercetare și dezvoltare și instituțiile de formare, serviciile de consultanță și piețele tehnologice.
15. Consiliul Europei consideră că este necesară aplicarea unei metode deschise de coordonare și solicită în acest sens următoarele:
 - ▶ Consiliul și Comisia vor lansa până în iunie 2000 jaloane de referință pe probleme cum ar fi durata și costul creării unei firme, cantitatea capitalului de risc investit, numărul firmelor și al absolvenților, precum și oportunitățile de formare. Primele rezultate ale acestui demers trebuie să fie prezentate până în decembrie 2000;
 - ▶ Comisia va prezenta un comunicat cu privire la o Europă deschisă, inovatoare, cu întreprinzători, împreună cu Programul Multianual în sprijinul Întreprinderilor și Întreprinzătorilor pentru perioada 2001-2005 , având rol de catalizator important în acest demers;

- ▶ Consiliul și Comisia vor redacta o Cartă Europeană pentru micile firme, care va fi aprobată până în iunie 2000 ; aceasta va obliga Statele Membre să-și concentreze mijloacele mai sus menționate asupra firmelor mici ca factor cheie în vederea creării locurilor de muncă în Europa, pentru a răspunde în mod particular nevoilor lor specifice;
- ▶ Consiliul și Comisia vor raporta până la sfârșitul anului 2000 asupra revizuirii continue a instrumentelor financiare din cadrul EIB și EIF, cu scopul de a redirecționa fondurile spre susținerea înființării companiilor, firmelor cu înaltă tehnologie și microîntreprinderilor, precum și a altor inițiative cu capital de risc propuse de către EIB.

Reforme economice pentru o piață internă complexă și complet operațională

16. Este necesară desfășurarea unei activități rapide cu scopul de a completa piața internă în anumite sectoare și a îmbunătăți lipsa de performanță în altele în vederea asigurării intereselor firmelor și consumatorilor. Totodată, este necesar un cadru eficient pentru revizuirea și îmbunătățirea continuă, bazat pe Strategia de Piață Internă stabilită de către Consiliul European la Helsinki , dacă se doresc beneficiile integrale ale rezultatelor liberalizării pieței. De asemenea, sunt esențiale reglementări statale pentru o concurență aplicată uniform și în mod corect în vederea asigurării cadrului necesar firmelor pentru a funcționa eficient pe piața internă.
17. În consecință, Consiliul Europei solicită Comisiei, Consiliului și Statelor Membre să îndeplinească următoarele prevederi în funcție de propriile posibilități:
 - ▶ să stabilească până la sfârșitul lui 2000 o strategie pentru îndepărtarea oricăror bariere în calea serviciilor;
 - ▶ să urgenteze liberalizarea în domenii ca, de exemplu, gazul, electricitatea, serviciile poștale și transporturile. În mod similar, Consiliul solicită Comisiei să facă propuneri cu privire la folosirea și gestionarea spațiului aerian. Scopul acestor acțiuni este realizarea unei piețe interne complet operaționale în aceste zone; Consiliul Europei va stabili progresul înregistrat cu ocazia întâlnirii din primăvara care urmează în baza raportului Comisiei și a unor propuneri adecvate;
 - ▶ să finalizeze în timp util activitatea referitoare la propunerile de actualizare a reglementărilor pentru achiziții publice, în special pentru a le face accesibile întreprinderilor mici și mijlocii, pentru ca noile reglementări să intre în vigoare până în 2002;
 - ▶ să întreprindă toate măsurile necesare pentru a asigura derularea on-line a achizițiilor guvernamentale și ale Comunității până în 2003;
 - ▶ să stabilească până în 2001 o strategie pentru acțiuni ulterioare coordonate în vederea simplificării mediului de reglementări, inclusiv al administrației publice, atât la nivel național cât și la nivelul Comunității. Aceasta va include identificarea zonelor care reclamă acțiuni suplimentare

din partea Statelor Membre pentru a raționaliza transpunerea legislației Comunității la legislația națională;

- ▶ să-și amplifice eforturile pentru a promova concurența și a reduce nivelul general al subvențiilor de stat, trecând de la sprijinul acordat firmelor și sectoarelor individuale la abordarea orizontală a obiectivelor de interes comun pentru Comunitate ca, de exemplu, angajarea forței de muncă, dezvoltarea regională, mediul, formarea cadrelor sau cercetarea.
18. Sunt necesare îmbunătățiri structurale complexe pentru a duce la bun sfârșit obiectivele ambițioase de creștere, angajare a forței de muncă și includere socială. Consiliul a identificat deja zonele de maximă importanță vizate prin procesul Cardiff. În acest scop, Consiliul Europei invită Consiliul să se ocupe de indicatorii structurali de *performanță și să prezinte un raport până la sfârșitul anului 2000*.
19. Consiliul Europei consideră esențială valorificarea deplină a prevederilor Tratatului cu privire la serviciile de interes economic general și a măsurilor legate de funcționarea acestor servicii în cadrul pieței interne și al economiei bazate pe cunoaștere. Totodată, solicită Comisiei să actualizeze comunicatul din 1996 bazat pe acest Tratat.

Piețe financiare eficiente și integrate

20. Piețele financiare transparente și eficiente asigură creșterea și angajarea forței de muncă prin optimizarea alocării de capital și reducerea costului acestuia. Din acest motiv, piețele joacă un rol esențial în furnizarea ideilor novatoare, în sprijinirea culturii corporatiste și în promovarea accesului la noile tehnologii și la folosirea lor. Un rol deosebit îl joacă exploatarea potențialului monedei euro în vederea impulsivării integrării piețelor financiare ale UE. De asemenea, piețele cu capital de risc eficiente joacă și ele un rol major în dezvoltarea IMM-urilor inovatoare și în crearea unor locuri de muncă noi și sustenabile.
21. Pentru a finaliza realizarea pieței interne de servicii financiare, se vor lua următoarele măsuri:
- ▶ se va stabili un calendar strict în vederea implementării până în 2005 a Planului de Acțiune pentru Servicii Financiare, luând în considerare sectoarele prioritare ca, de exemplu: facilitarea accesului maxim posibil la capitalul de investiții în întreaga UE, inclusiv pentru IMM-uri, pe baza unui „pașaport unic”; facilitarea participării cu succes a tuturor investitorilor într-o piață integrată prin eliminarea barierelor în calea investițiilor în fondurile de pensii; promovarea integrării sporite și a funcționării optimizate a piețelor de obligațiuni guvernamentale printr-o consultare și o transparență îmbunătățită cu privire la calendarul datoriilor, tehnicilor instrumentelor de lucru, precum și a funcționării optime a piețelor de vânzări transfrontaliere și de reprovizionare; dezvoltarea comparării declarațiilor financiare a firmelor, precum și o cooperare mai intensă între factorii de reglementare a piețelor financiare din UE;

- ▶ se va asigura implementarea deplină a Planului de Acțiune a Capitalului de Risc până în 2003;
- ▶ se vor realiza progrese rapide în privința propunerilor de oferte publice de cumpărare și de restructurare și lichidare a instituțiilor de credit și a firmelor de asigurări pentru a îmbunătăți funcționarea și stabilitatea pieței financiare din Europa;
- ▶ se va finaliza pachetul de taxe transmis spre aprobare în lumina concluziilor Consiliului Europei de la Helsinki.

Coordonarea politicilor macro-economice : consolidarea fiscală, finanțe publice sustenabile și de calitate

22. Politicile macro economice vor dezvolta , în paralel cu stabilitatea macro-economică și stimularea creșterii economice și a gradului de angajare a forței de muncă, trecerea la economia bazată pe cunoaștere, care implică un rol sporit al politicilor structurale. Dialogul macro-economic inițiat la Köln trebuie să creeze o relație de încredere între toți actorii implicați pentru a înțelege corect poziția fiecăruia și constrângerile existente. Oportunitatea conferită prin această creștere trebuie să fie folosită pentru a continua consolidarea fiscală mai activ și pentru a îmbunătăți calitatea și susținerea prin forțe proprii a finanțelor publice.
23. Consiliul Europei solicită Consiliului și Comisiei, în baza procedurilor existente, să prezinte un raport până în primăvara anului 2001 de confirmare a contribuției finanțelor publice la dezvoltare și la angajarea forței de muncă și validarea, în baza unor date comparabile și a unor indicatori, a corectitudinii măsurilor concrete întreprinse cu scopul de a :
- ▶ atenua presiunea taxelor asupra forței de muncă, în special cea necalificată și prost-plătită, de a îmbunătăți efectele stimulative ale sistemului de taxe și beneficii asupra gradului de angajare și formare ;
 - ▶ redirecționa cheltuielile publice către creșterea importanței relative a acumulării de capital – fizic și uman – și de a sprijini cercetarea și dezvoltarea, inovarea și tehnologiile informaționale;
 - ▶ asigura susținerea prin propriile forțe pe termen lung a finanțelor publice, examinând diversele dimensiuni aferente ca, de pildă, impactul îmbătrânirii populației, în lumina raportului care urmează să fie pregătit de către Partidul Muncii asupra Protecției Sociale.

Modernizarea modelului social european prin investiția în oameni și crearea bunăstării active

24. Oamenii sunt bunul cel mai de preț al Europei și de aceea trebuie să se situeze în centrul politicilor Uniunii. A investi în oameni și a dezvolta o bunăstare activă și dinamică vor fi cruciale pentru a conferi Europei locul potrivit în economia bazată pe cunoaștere și pentru a asigura faptul că această nouă economie nu va înrăutăți problemele sociale existente ale șomajului, excluderea socială și sărăcia.

Educația și formarea pentru traiul și munca într-o societate a cunoașterii

25. Sistemele de educare și formare în Europa trebuie să se adapteze la cerințele societății bazată pe cunoaștere și la nivelul și calitatea îmbunătățită a angajării forței de muncă. Ele vor trebui să ofere oportunități de învățare și formare croite pentru nevoile grupului țintă în diferite etape ale vieții: tineri, adulți șomeri sau persoane angajate periclitare de riscul pierderii competențelor pe care le au datorită schimbărilor rapide prezente. Această nouă abordare trebuie să cuprindă trei componente principale: dezvoltarea centrelor de învățare pe plan local, promovarea unor noi competențe de bază, în special în tehnologiile informaționale și o transparență sporită a calificărilor.
26. În consecință, Consiliul Europei cheamă Statele Membre, conform prevederilor lor constituționale, Consiliul și Comisia să întreprindă toate măsurile necesare în sfera lor de competență pentru a atinge următoarele *ținte*:
- ▶ o creștere substanțială a investițiilor anuale pe cap de locuitor în resursele umane;
 - ▶ o înjumătățire până în 2010 a numărului tinerilor cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani cu studii gimnaziale care nu sunt cuprinși în educarea și formarea ulterioară;
 - ▶ dezvoltarea școlilor și centrelor de formare, conectate în întregime la Internet, în centre de învățare locale multi-funcționale accesibile tuturor, cu folosirea celor mai adecvate metode de adresare către o gamă variată de grupuri țintă, parteneriate educaționale stabilite între școli, centre de formare, firme și unități de cercetare pentru beneficiul lor reciproc;
 - ▶ prezența unui cadru european care să definească noi competențe de bază realizate prin educația permanentă: competențe în tehnologia informației, limbi străine, cultură tehnică, deprinderi sociale și de afaceri, o diplomă europeană pentru competențele de bază în tehnologia informației, cu proceduri de certificare descentralizate, în vederea promovării competențelor epocii digitale în întreaga Uniune;
 - ▶ definirea până la sfârșitul lui 2000 a mijloacelor de promovare a mobilității studenților, cadrelor didactice, formatorilor și a personalului de cercetare atât prin folosirea optimă a programelor comunitare existente (Socrates, Leonardo, Youth), înlăturându-se obstacolele existente și printr-o transparență crescută în recunoașterea calificărilor, cât și prin stagii de studiu și formare, precum și luarea măsurilor necesare pentru înlăturarea până în 2002 a obstacolelor în calea mobilității cadrelor didactice și atragerea unor profesori cu înaltă calificare;
 - ▶ realizarea unui format european comun pentru curriculum vitae, folosit de bună voie, pentru a facilita mobilitățile susținând acreditarea cunoștințelor dobândite, atât prin educație și nuclee de formare cât și cu susținerea angajatorilor.
27. Consiliul Europei solicită Consiliului (resortul educație) să ia în considerare o reflecție generală asupra obiectivelor viitoare concrete ale sistemelor

educaționale, concentrându-se asupra problemelor comune și a priorităților respectând, totodată, diversitatea națională, vizând contribuția la procesele Luxemburg și Cardiff și prezentarea unui raport amplu în cadrul Consiliului Europei în primăvara anului 2001.

Locuri de muncă mai multe și mai bune pentru Europa: dezvoltarea unei politici active de angajare a forței de muncă

28. Procesul Luxemburg, bazat pe stabilirea liniilor directoare privind anjarea la nivelul Comunității transferate în Planurile de Acțiune Naționale pentru Angajare au făcut posibilă reducerea șomajului în Europa. Revizuirea următoare își propune să dea un nou impuls acestui proces prin îmbunătățirea liniilor directoare cu ținte mai concrete, prin stabilirea unor legături mai strânse cu alte sfere relevante și prin definirea unor proceduri mai eficiente în vederea implicării diversilor actori participanți la acest proces. Partenerii sociali trebuie să fie mai puternic implicați în implementarea și urmărirea liniilor directoare adecvate.
29. În acest context, Consiliul și Comisia sunt chemate să ia în considerare următoarele patru zone de acțiune esențiale:
 - ▶ îmbunătățirea gradului de angajare și reducerea diferenței dintre competențe, în special oferind servicii cu o bază de date europeană extinsă privind oportunitățile de angajare și învățare, promovând programe speciale în sprijinul celor cu deficiențe în competențe;
 - ▶ acordarea unei priorități sporite educației permanente ca o componentă de bază a modelului social european, inclusiv prin încurajarea acordurilor între partenerii sociali privind inovarea și educația permanentă; exploatarea complementarității dintre educația permanentă și adaptabilitate printr-o gestionare flexibilă a timpului de muncă și a rotării slujbelor; introducerea unei distincții europene pentru firmele deosebit de progresiste. De asemenea, trebuie să existe puncte de referință pentru realizarea progresului în îndeplinirea acestor obiective;
 - ▶ creșterea gradului de angajare în sfera serviciilor, inclusiv servicii personale, unde se înregistrează carențe majore; inițiativele sectorului public sau privat pot avea ca rezultat soluții adecvate pentru categoriile mai puțin favorizate;
 - ▶ promovarea tuturor aspectelor privind șanse egale, incluzând reducerea segregăției ocupaționale, facilitând stabilirea unui echilibru între viața în câmpul muncii și viața de familie, în special prin stabilirea unor noi repere în asigurarea îngrijirii copilului.
30. Consiliul Europei consideră că scopul global al acestor măsuri ar trebui să fie (în baza statisticilor existente) ridicarea ratei de angajare de la media de 61% în prezent la 70% până în 2010 cu o creștere a numărului femeilor angajate de la media de 51% în prezent la peste 60% până în 2010. Recunoscând diferitele puncte de pornire, Statele Membre trebuie să își stabilească obiective naționale pentru o creștere a ratei de angajare. Astfel, prin sporirea forței de muncă se va consolida capacitatea de autosusținere a sistemelor de protecție socială.

Modernizarea protecției sociale

31. Modelul social european, cu sistemele sale dezvoltate de protecție socială, trebuie să reprezinte baza pentru transformarea într-o economie bazată pe cunoaștere. Cu toate acestea, sistemele trebuie să fie adaptate ca parte a unui sistem activ de asistență socială în care se asigură plata muncii, se asigură o securitate pe termen lung a sustenanței în contextul unei populații îmbătrânite, se oferă servicii de sănătate de calitate. Conștient că aceste provocări pot fi mai bine abordate ca parte a unui efort comun, Consiliul Europei solicită Consiliului să:
- ▶ întărească cooperarea dintre Statele Membre prin schimb de experiență și împărtășirea celor mai bune practici prin rețele îmbunătățite de informații, care reprezintă instrumente de bază în acest domeniu;
 - ▶ luând în considerare activitatea Comitetului de Politici Economice, să mandateze Partidul Muncii pentru Protecție Socială să sprijine această cooperare și să stabilească ca primă prioritate pregătirea, pe baza comunicatului Comisiei, a unui studiu asupra evoluției viitoare a protecției sociale pe termen lung, acordând atenție deosebită susținerii prin mijloace proprii a sistemului de pensii în diverse cadre temporale până în 2020 și după această dată. Un raport asupra progresului înregistrat trebuie să fie realizat până în decembrie 2000.

Promovarea includerii sociale

32. Numărul de persoane care trăiesc sub pragul de jos al sărăciei și în situația de excludere socială în Uniune este inacceptabil. Sunt necesare măsuri pentru realizarea unui impact hotărâtor cu privire la eradicarea sărăciei prin stabilirea unor obiective adecvate care să fie aprobate de către Consiliu până la sfârșitul anului; în această activitate va fi implicat Partidul Muncii pentru Protecția Socială. Noua societate bazată pe cunoaștere oferă un potențial deosebit pentru reducerea excluderii sociale, atât prin crearea condițiilor economice pentru o mai mare prosperitate printr-un nivel ridicat al creșterii și al gradului de angajare, cât și prin oferirea unor noi căi de participare socială. În același timp, aceasta cauzează riscul creșterii diferenței dintre cei care au acces la cunoaștere și cei excluși de la beneficiile cunoașterii. Pentru a evita acest risc și pentru a exploata la maxim acest nou potențial, se impun eforturi pentru îmbunătățirea competențelor, promovarea accesului sporit la cunoaștere și la diverse șanse, precum și lupta împotriva șomajului: cel mai bun mijloc de apărare împotriva excluderii sociale îl reprezintă angajarea. Politicile de combatere a excluderii sociale trebuie să se bazeze pe o metodă deschisă de coordonare care să îmbine planurile de acțiune naționale cu o inițiativă a Comisiei pentru cooperare, care va fi prezentată până în iunie 2000.
33. Consiliul Europei solicită în mod special Consiliului și Comisiei să întreprindă următoarele:
- ▶ să promoveze o mai bună înțelegere a excluderii sociale printr-un dialog continuu și un schimb de informații și de popularizare a bunelor practici, pe

baza unor indicatori acceptați de comun acord; Partidul Muncii pentru Protecție Socială va fi implicat în stabilirea acestor indicatori;

- ▶ să imprime în Statele Membre ca dominantă promovarea includerii în sfera angajării, educației și formării, sănătății și domeniului public, acestea fiind completate la nivelul Comunității prin acțiuni desfășurate prin Fondurile Structurale în cadrul bugetar prezent;
- ▶ să dezvolte cu Statele Membre acțiuni prioritare adresate unor grupuri țintă specifice (ca, de exemplu, grupurile de minorități, copiii, persoanele în vârstă și cu deficiențe), să selecteze aceste acțiuni în funcție de situațiile specifice și să raporteze asupra implementării lor.

PUNEREA ÎN APLICARE A HOTĂRÂRILOR: O ABORDARE MAI COERENTĂ ȘI MAI SISTEMATICĂ

Îmbunătățirea proceselor existente

34. Nu este nevoie de un proces nou. Liniile Directoare de Politici Economice Globale, procesele Luxemburg și Cardiff oferă instrumentele necesare, cu condiția să fie simplificate și coordonate în mod optim, în special prin alte formațiuni ale Consiliului pentru a contribui la pregătirea de către Consiliul ECOFIN a Liniilor Directoare de Politici Economice Globale. În plus, aceste linii directoare trebuie să-și intensifice concentrarea pe implicațiile politicilor structurale pe termen mediu și lung, pe reforme pentru promovarea potențialului de creștere economică, de sporire a gradului de angajare și a coeziunii sociale, precum și pe trecerea la economia bazată pe cunoaștere. Procesele Luxemburg și Cardiff vor face posibilă dezbateră acestor aspecte în detaliu.
35. Aceste îmbunătățiri vor fi sprijinite de către Consiliul Europei, care își va asuma prin excelență rolul de ghidare și coordonare în asigurarea unei coerențe globale și în monitorizarea efectivă a progresului spre noul obiectiv strategic. Astfel, Consiliul Europei va organiza o reuniune în fiecare primăvară dedicată problemelor sociale și economice. În urma acestor întâlniri activitatea va fi organizată pe verticală în ambele sensuri. Consiliul Europei solicită Comisiei să realizeze un raport sintetic anual asupra progresului pe baza indicatorilor structurali care să fie supus aprobării, vizând angajarea, inovarea, reformele economice și coeziunea socială.

Implementarea unei noi metode deschise de coordonare

36. Implementarea obiectivului strategic va fi facilitată prin aplicarea unei noi metode deschise de coordonare ca mijloc de diseminare a bunelor practici, de atingere a unei convergențe sporite cu obiectivele principale ale UE. Această metodă, care este menită să ajute Statele Membre să-și dezvolte progresiv propriile politici, implică următoarele aspecte:
 - ▶ stabilirea liniilor directoare pentru UE împreună cu calendarele specifice necesare atingerii acestor obiective stabilite pe termen scurt, mediu și lung;
 - ▶ precizarea, în cazurile necesare, a referințelor și indicatorilor cantitativi și calitativi în raport cu reperatele mondiale, adaptate la nevoile specifice ale

diferitelor State Membre și ale diverselor sectoare, ca modalitate de comparare a celor mai bune practici;

- ▶ preluarea acestor linii directoare europene la nivelul politicilor naționale și regionale prin stabilirea unor obiective specifice și adoptarea măsurilor aferente, luând în considerare diferențele naționale și regionale;
- ▶ monitorizarea, evaluarea și revizuirea în colaborare în mod periodic , organizate ca procese de învățare reciprocă.

37. Abordarea deplin descentralizată va fi aplicată în lumina principiului subsidiarității prin care Uniunea, Statele Membre, nivelele regionale și locale, partenerii sociali și societatea civilă vor fi implicate în mod activ, folosind forme variate de parteneriat. Metoda referințelor la cele mai bune practici referitoare la managementul schimbării va fi creată prin cooperarea Comisiei Europene cu diverși furnizori și utilizatori, respectiv, partenerii sociali, companiile și ONG-urile.
38. Consiliul Europei apelează în mod special la convingerile corporatiste de răspundere socială ale firmelor privind cele mai bune practici în educarea permanentă, organizarea muncii, șanse egale, includere socială și dezvoltare prin mijloace proprii.
39. În luna iunie va avea loc un Înalt Forum care va aduce la masa tratatelor instituții și organisme, partenerii sociali, pentru a-și exprima opiniile cu privire la procesele Luxemburg, Cardiff și Köln, precum și la contribuțiile diverșilor actori în vederea îmbogățirii conținutului Pactului European de Angajare în câmpul muncii.

Mobilizarea mijloacelor necesare

40. Atingerea noului obiectiv strategic se va baza în special pe sectorul privat, precum și pe parteneriatul public-privat. Totodată, va depinde de mobilizarea resurselor disponibile pe piață, precum și de eforturile Țărilor Membre. Rolul Uniunii este de a acționa ca un catalizator în acest proces, prin stabilirea unui cadru eficient pentru mobilizarea tuturor resurselor necesare trecerii spre economia bazată pe cunoaștere și prin adăugarea propriei contribuții la acest efort conform politicilor existente ale Comunității, cu respectarea Agendei 2000. Totodată, Consiliul Europei apreciază contribuția pe care EIB este gata să și-o aducă în sfere ca formarea capitalului uman, IMM-urile și întreprinzătorii, rețelele de cercetare și dezvoltare în tehnologia informației și sectorul telecomunicațiilor și inovație. Cu inițiativa „Inovații 2000” EIB își continuă planul de a pune la dispoziție încă un miliard de euro pentru operații cu capital de risc pentru IMM-uri și programul de împrumuturi de 12 până la 15 miliarde de euro în următorii 3 ani ca o prioritate.

II. POLITICA EUROPEANĂ COMUNĂ DE SECURITATE ȘI APĂRARE

41. Consiliul Europei a apreciat raportul preliminar al Președinției cu privire la „Întărirea politicii europene comune de securitate și apărare” care reflectă

activitatea desfășurată de către Președinție împreună cu Secretarul General /Reprezentantul de vârf în cadrul Consiliului de Afaceri Generale în acord cu reuniunea de la Helsinki.

42. Consiliul Europei salută în mod special faptul că au fost stabilite organisme interimare prevăzute la Helsinki și ele încep să funcționeze efectiv ; de asemenea, Consiliul a identificat un proces pentru elaborarea unui obiectiv cheie și identificarea contribuțiilor naționale pentru a satisface capacitatea militară stabilită la Helsinki.
43. Consiliul Europei urmărește activitatea pe care Președinția împreună cu Secretarul General /Reprezentantul de vârf o vor continua în Consiliu și raportul global al Președinției la Consiliul Europei de la Feira, conform prevederilor stabilite la Helsinki, ce include propuneri pentru implicarea unor țări terțe în managementul crizelor militare și dezvoltarea în continuare a relațiilor UE cu NATO în conformitate cu concluziile Consiliului European de la Helsinki.
44. Consiliul Europei apreciază și rezultatele obținute în direcția managementului crizelor non-militare. În acest sens, i se solicită Consiliului să creeze la reuniunea de la Feira sau până la acea dată un Comitet pentru Gestionarea Crizelor Civile.

III. VESTUL BALCANILOR

45. Consiliul Europei reafirmă faptul că pacea, prosperitatea și stabilitatea în sud estul Europei sunt priorități strategice pentru Uniunea Europeană. Consiliul Europei remarcă progresul înregistrat în ultimii ani, dar și provocările serioase cu care se confruntă comunitatea internațională în Vestul Balcanilor. Consiliul Europei salută raportul înaintat de către Secretarul General / Reprezentantul de vârf, împreună cu Comisia, cu privire la Vestul Balcanilor.
46. Consiliul Europei confirmă faptul că obiectivul prioritar rămâne integrarea economică și politică deplină a țărilor din regiune în Europa. Consiliul Europei confirmă faptul că Procesul de Asociere și Stabilitate este piesa centrală a politicii sale în Balcani. Acordurile de Asociere și Stabilitate vor include cooperare și asistență financiară și economică, dialog politic, corelarea cu legislația UE, cooperare în alte domenii și în zona comerțului liber. Astfel de acorduri trebuie să fie precedate de liberalizarea asimetrică a comerțului. Consiliul Europei solicită în mod expres țărilor din regiune să coopereze și să colaboreze cu Uniunea pentru a realiza cu succes Procesul de Asociere și Stabilitate.
47. Consiliul Europei, conștient de concluziile Consiliului European de la Tampere, atrage atenția asupra Conferinței Adriatice, sponsorizată de către Italia în cooperare cu Uniunea Europeană, care va avea loc la Ancona în 19-20 mai. Aceasta va amplifica cooperarea în lupta împotriva crimei organizate, a contrabandei și a imigrării ilegale și va promova cooperarea transfrontalieră.
48. Consiliul Europei solicită în mod insistent Comisiei propuneri pentru a asigura proceduri rapide de urmărire și asistență rapidă și eficientă.

49. Consiliul Europei subliniază faptul că într-o Federație a Republicilor Jugoslave o Serbie democrată, cooperantă, conviețuind în pace cu vecinii săi, va fi binevenită să se alăture familiei europene. Având în vedere acest lucru, Uniunea își menține activitatea de susținere a schimbărilor democratice în Serbia. Sancțiuni selective împotriva regimului rămân elemente necesare pentru politica UE atâta timp cât Milosevic se menține la putere. Consiliul Europei cere populației din Serbia să își ia viitorul în propriile mâini și să își ceară locul care i se cuvine în familia națiunilor democratice. UE va continua să sprijine opoziția democratică și va dezvolta un dialog amplu cu societatea civilă. ONG-urile din Serbia trebuie să fie încurajate să se angajeze împreună cu alte ONG-uri la nivel regional în cadrul Pactului pentru stabilitate.
50. Consiliul Europei solicită de urgență Comisiei și tuturor părților implicate, inclusiv Comisiei Dunărene, să întreprindă măsurile necesare pentru a curăța și transforma Dunărea într-un râu navigabil până la vară.
51. Consiliul Europei sprijină Muntenegru în eforturile sale de a realiza reforme democratice și de a atinge prosperitate economică. Consiliul Europei subliniează nevoia urgentă de ajutorare substanțială a Muntenegrului pentru a asigura supraviețuirea guvernului democratic și pentru a evita o nouă criză serioasă în regiune. Pe lângă studiul întreprins de EIB pentru o posibilă extindere a activităților sale pentru Muntenegru, cerută de către Consiliu, Consiliul Europei solicită instituțiilor competente să ia fără întârziere hotărârile necesare pentru finanțarea unor proiecte, programe și a altor forme de întrajutorare care ar ajuta acoperirea nevoilor financiare imediate ale Muntenegrului, apelând, la nevoie, la rezervele bugetare ale UE, precum și asistență macro-economică. În acest context, Consiliul Europei salută inaugurarea oficială a Agenției pentru reconstrucție de la Salonic.
52. Consiliul Europei își reafirmă acordul pentru UNSCR 1244, cadrul pentru eforturile comunității internaționale în Kosovo. Consiliul apreciază în mod deosebit activitatea UNMIK și KFOR în vederea îndeplinirii obiectivelor Rezoluției, precum și cea a OSCE. Participarea sârbă la administrarea interimară și alegerile municipale din toamna lui 2000 vor reprezenta pași importanți către stabilizarea situației din Kosovo. O stabilitate durabilă în regiune poate fi obținută doar prin considerarea intereselor legitime ale țărilor vecine Federației Republicilor Jugoslave cu respectarea deplină a integrității teritoriale și a granițelor existente.
53. Răspunderea principală a Uniunii în regiune presupune asumarea rolului central în acordarea sprijinului internațional pentru Kosovo. Uniunea este hotărâtă să asigure succesul eforturilor internaționale în Kosovo. În acest scop, ea recunoaște nevoia de a oferi sprijin într-o manieră mai coordonată, coerentă, și prin asigurarea recunoașterii adecvate a acestor eforturi ale Uniunii și ale Statelor Membre. UE a jucat deja un rol esențial prin asigurarea trupelor KFOR cu un efectiv de 30,000 de persoane, 800 de polițiști civili și finanțare de 505 milioane de euro, precum și coordonarea nucleului reconstrucției economice UNMIK.
54. Comunitatea internațională are nevoie de o strategie mai coerentă și mai orientată spre acțiune pentru a oferi sprijin politic și economic pentru Kosovo și

pentru regiune. Consiliul Europei reafirmă contribuția vitală a Pactului de Stabilitate, prin Coordonatorul Special și prin Reprezentantul Special al UE. Pentru a întări rolul central al UE, Consiliul Europei solicită Secretarului General /Reprezentantului de vârf, sub autoritatea Președinției și a Consiliului, în cooperare cu Comisia, să asigure coerența politicilor UE pentru Vestul Balcanilor, să sporească impactul contribuției sale și să îmbunătățească coordonarea cu Pactul de Stabilitate și cu alte eforturi ale Comunității Internaționale. În acest scop vor fi făcute propuneri orientate spre acțiune la următoarea întâlnire a Consiliului Afacerilor Generale. Viitoarea Conferință Regională de Finanțare reprezintă un moment cheie pentru eforturile reunite ale comunității internaționale în Europa de sud est.

IV. Rusia

55. În preajma alegerilor prezidențiale din Rusia Consiliul Europei reafirmă:

- ▶ importanța dezvoltării unui parteneriat strategic eficient real în conformitate cu PCA, cu strategia comună a UE și cu planul de acțiune al Președinției, în vederea conlucrării în zone de interes comun, pentru a aduce pace, stabilitate și prosperitate în Europa pe baza valorilor și obiectivelor comune;
- ▶ necesitatea soluționării situației din Cecenia;
- ▶ oprirea folosirii forței militare;
- ▶ investigații independente cu privire la violarea drepturilor omului;
- ▶ permisiunea de a acorda organizațiilor internaționale competențe și observatorilor libertate de mișcare și acțiune;
- ▶ urmărirea fără întârziere a găsirii unei soluții politice.

56. Consiliul Europei consideră Consiliul de Cooperare cu Rusia din 11 aprilie și Întâlnirea la vârf UE – Rusia, ca ocazii importante pentru atingerea acestor obiective. În același scop, Consiliul Europei mandatează Troica să se deplaseze la Moscova după alegerea noului președinte rus pentru a reafirma poziția UE față de relațiile bilaterale cu Rusia.

V. CONFERINȚĂ INTERGUVERNAMENTALĂ

57. Consiliul Europei înregistrează progresul lucrărilor Conferinței și intenția Președinției de a prezenta un raport cuprinzător la Consiliul Europei de la Feira.

VI. REGIUNILE ÎNDEPĂRTATE

58. Consiliul Europei examinează raportul prezentat recent de către Comisie cu privire la măsurile necesare implementării Articolului 299 (2) referitoare la regiunile cele mai îndepărtate și solicită înaintarea propunerilor inițiale către Consiliu.

Declarația de la Glasgow privind Bibliotecile, Serviciile de Informare și Libertatea Intelectuală

Întrunită la Glasgow, cu prilejul celei de-a 75-a aniversări a constituirii sale, Federația Internațională a Asociațiilor și Instituțiilor Bibliotecare – International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA), declară următoarele:

IFLA proclamă dreptul fundamental al ființei umane atât de a avea acces la informații cât și de a difuza, fără nici un fel de restricții.

IFLA și membrii ei la nivel mondial apără și promovează activitatea intelectuală, așa cum este ea exprimată în Declarația Drepturilor Omului. În acest sens, libertatea intelectuală circumscrie bogăția cunoștințelor umanității, opiniile, gândirea creatoare și activitatea intelectuală.

IFLA susține că obligația privind libertatea intelectuală este esența responsabilității profesiei de bibliotecar și de specialist în informare din întreaga lume, exprimată prin coduri etice și demonstrată practic.

IFLA afirmă următoarele:

- ▶ Bibliotecile și serviciile de informare oferă accesul la informații, idei și opere ale imaginației, fixate pe orice suport și ignorând orice frontiere. Ca veritabile porți către cunoaștere, gândire și cultură, ele oferă un suport esențial în independența procesului decizional, pentru dezvoltare culturală, cercetare și formare continuă, atât personală, cât și de grup.
- ▶ Bibliotecile și serviciile de informare contribuie la dezvoltarea și menținerea libertății intelectuale și sprijină protejarea valorilor democratice și a drepturilor civile universale. În consecință, ele se angajează să ofere clienților accesul la resurse și servicii relevante, fără nici un fel de restricții, opunându-se oricăror forme de cenzură.
- ▶ Bibliotecile și serviciile de informare vor achiziționa, vor păstra și vor face disponibile o mare varietate de materiale care să reflecte pluralitatea și diversitatea societății. Selecția și accesibilitatea materialelor și serviciilor de bibliotecă vor fi dictate de considerente profesionale și nu de opinii politice, morale sau religioase.
- ▶ Bibliotecile și serviciile de informare vor face egal accesibile pentru toți utilizatorii, materialele și serviciile de care dispun. Nu vor exista nici un fel de discriminări pe considerente de rasă, naționalitate sau origine etnică, sex sau preferințe sexuale, vârstă, invaliditate, religie sau convingeri politice.

20 Declarația de la Glasgow 02

- ▶ Bibliotecile și serviciile de informare vor proteja dreptul fiecărui utilizator la intimitate și confidențialitate privind informațiile căutate sau primite și resursele consultate, împrumutate, achiziționate sau transmise.

În consecință, IFLA face apel către bibliotecile, serviciile de informare și personalul acestora să susțină și să promoveze principiile libertății intelectuale și să ofere un acces nelimitat la informații.

Prezenta declarație a fost elaborată de către IFLA/FAIFE

Aprobată de către Comitetul Director IFLA în 27 martie 2002, la Haga, Olanda

DECLARAȚIA DE LA BUCUREȘTI DESPRE DEONTOLOGIA UNIVERSITARĂ EUROPEANĂ

10 august 2005

UNESCO-CEPES

**Declarația de la București despre Valorile și Principiile Etice
ale Învățământului Superior din Europa, adoptată în cadrul**

**Conferinței Internaționale Dimensiunile Etice și Morale ale
Învățământului Superior și Științei din Europa
2-5 septembrie 2004, București, România**

I. Preambul

În prezent universitățile și alte instituții de învățământ superior joacă un rol de bază în dezvoltarea societății, economiei și culturii la toate nivelurile - global, regional, național și local. Într-o societate bazată pe cunoștințe, universitățile poartă responsabilitate nu doar pentru generarea și menținerea științei de bază: ele sunt, de asemenea, antrenate în explicarea, transmiterea și aplicarea noilor cunoștințe. Totodată, activitatea universităților nu se limitează la instruirea viitoarei elite profesionale, tehnice și sociale: ele oferă educație studențimii de masă. Universitățile s-au transformat în organizații complexe și de mari proporții care nu mai pot fi dirijate și administrate doar în conformitate cu normele tradiționale academice și colegiale.

Modificările profunde produse în misiunea și structura învățământului superior și a cercetării au pus sub semnul întrebării interpretarea tradițională a "noțiunii de universitate" și au condiționat reformarea lor continuă. Numărul universităților crește neconținut și în ritmuri considerabile. Apar noi tipuri de instituții de învățământ superior și chiar cele mai conservatoare universități își asumă responsabilități noi, tot mai extinse. Actualmente universitățile s-au plasat în centrul rețelelor crescânde de instituții "bazate pe cunoștințe". Drept urmare, a apărut necesitatea stabilirii unui echilibru între activitatea universității în calitate de instituție care activează în beneficiul societății și în cea de natura antreprenorială. Sporirea rolului pieței, însă, reprezintă doar un aspect al acestei transformări. Altul rezidă în agendele tot mai active de reformare realizate în numeroase state europene. Procesul de la Bologna va conduce la schimbări cu efecte multiple în structură (iar pe termen lung - în cultură) învățământului superior european.

Toate transformările în cauză au implicații semnificative asupra dimensiunilor etice și morale ale învățământului superior, acestea fiind de nenumărate ori reconsiderate din perspectiva conceptului tradițional de universitate și al asumării de noi roluri și responsabilități. Este important ca examinarea acestor responsabilități etice și

morale, cruciale în sec. al XXI-lea, să aibă loc în deplina concordanță cu efectul lărgirii radicale și rapide a misiunii universitare într-o societate bazată pe cunoștințe. Din aceste motive, este oportun și relevant pentru lumea academică faptul că Centrul European UNESCO pentru Învățământul Superior (UNESCO-CEPES) a desfășurat la București, pe 2-5 septembrie 2004 **Conferința Internațională privind Dimensiunile Morale și Etice ale Învățământului Superior și Științei din Europa**, organizată sub patronajul **dului Jacques Chirac**, Președintele Franței, și al **dului Ion Iliescu**, Președintele României, în colaborare cu Academia Europeană de Arte, Științe Exacte și Științe Umanistice (Academia Europensis) și cu Universitatea Națiunilor Unite (UNU) și Departamentul Științelor fundamentale și ingineresti al UNESCO.

Participanții la Conferință au subliniat următoarele:

- ▶ deși universitățile au suferit modificări pentru a genera dezvoltarea economică, ele nu pot fi estimate în calitate de "fabrici" științifice și tehnologice în cadrul unei societăți bazate pe cunoștințe. Ele au responsabilități-cheie intelectuale și culturale de o importanță crescândă într-o societate bazată pe cunoștințe.
- ▶ în consecință, universitățile nu pot fi considerate instituții fără valori. Valorile și normele etice pe care le adoptă nu vor avea doar o influență crucială asupra dezvoltării academice, culturale și politice a studenților și personalului universitar, ci, de asemenea, vor contribui la conturarea aspectului moral al societății în general. De fapt, ele trebuie să-și asume responsabilități în mod explicit, promovând cele mai înalte norme etice.
- ▶ adoptarea normelor etice la nivel retoric nu este suficientă. Este crucial faptul ca aceste norme să fie respectate și realizate în practică, sub toate aspectele activității instituțiilor - nu doar prin programe de predare și cercetare, ci, de asemenea, prin guvernarea și administrarea lor internă și atragerea participanților externi.

Pentru a realiza corespunderea vocației etice a instituțiilor de învățământ superior cu valorile înalte ale etosului academic, participanții la Conferința Internațională s-au adresat politicienilor, comunității academice, cercetătorilor, managerilor și studenților cu apelul de a depune toate eforturile pentru a aplica următoarele valori și principii.

II. Valori și principii

1. Etosul academic, cultura și comunitatea

- a. Cultura academică a oricărei instituții de învățământ superior ar trebui să promoveze în mod activ și consecvent, prin declarații, documente instituționale și coduri de comportament academic, acele valori, norme, practici, credințe și admisiuni care ghidează întreaga comunitate instituțională spre articularea unui etos bazat pe respectarea principiilor privind demnitatea și integritatea fizică și morală a oamenilor, instruirea lor continuă, dezvoltarea cunoașterii și îmbunătățirea calității, școlarizarea,

- participarea la procesele de democratizare, de dezvoltare a cetățeniei și egalității.
- b. autonomia instituțiilor de învățământ superior, deși esențială pentru o îndeplinire eficientă a misiunilor lor istorice și pentru răspunsul lor adecvat la provocările lumii moderne, nu trebuie să fie utilizată drept pretext pentru a se eschiva de la răspunderea în fața societății, ci să contribuie în mod consecvent la promovarea binelui public.
 - c. încurajarea înaltelor standarde academice și etice devine problematică în cazul când lipsește finanțarea publică corespunzătoare a învățământului superior. Fondurile publice reduse pot submina misiunea de bun public al învățământului superior, pot periclita accesul larg la studii și asigurarea standardelor înalte de comportare.

2. Integritatea academică în procesele de predare și instruire

- a. Valorile și normele integrității academice constituie baza dezvoltării cunoștințelor, a predării de calitate și a instruirii studenților ca aceștia să devină cetățeni responsabili și specialiști profesioniști. Comunitatea academică trebuie să manifeste interes față de promovarea unei asemenea integrități academice și să tindă activ spre aplicarea ei în viața instituțională cotidiană.
- b. Valorile-cheie ale unei comunități academice sunt onestitatea, încrederea, discreția, respectul, responsabilitatea și subordonarea ierarhică. Aceste valori sunt, de asemenea, cruciale pentru oferirea unei predări eficiente și a unei cercetări de calitate.
- c. Tendința spre onestitate se va manifesta de fiecare membru al comunității academice în parte, fiind extinsă spre ceilalți, evitându-se, în mod sistematic, orice formă de înșelăciune, minciună, fraudă, furt sau alte comportamente necinstite care afectează în mod negativ calitatea gradelor academice.
- d. Încrederea, care este împărtășită de toți membrii comunității academice, reprezintă baza unui climat de lucru care ar favoriza schimbul de idei, creativitatea și evoluția individuală.
- e. Garantarea onestității în predare, evaluarea studenților, cercetare, promovarea profesională și funcțională și în orice altă activitate legată de acordarea de titluri și grade va fi bazată pe criterii legitime, transparente, echitabile, predictibile, consecvente și obiective.
- f. Schimbul liber de idei și libertatea de exprimare sunt bazate pe respectul reciproc manifestat de toți membrii comunității academice, indiferent de poziția lor în ierarhia profesională. În lipsa unui asemenea schimb, creativitatea academică și științifică este redusă.
- g. Responsabilitățile comune ale tuturor membrilor comunității academice contribuie la libera exprimare a opiniilor și acțiunilor.

3. Conducerea și administrarea democratică și etică

- a. Activitatea eficientă a organelor de conducere va fi promovată cu scopul de a reflecta creșterea complexității instituțiilor de învățământ superior, precum și spectrul larg de roluri și responsabilități ce le revin acestora. Totuși, cât privește activitățile de antreprenariat și cele comerciale, organele de conducere ar trebui să promoveze cele mai favorabile practici nu doar în administrarea lor corespunzătoare, ci și în respectarea normelor legale și a valorilor-cheie academice și etice. Profesorii, studenții și personalul vor juca un rol crucial în garantarea faptului că activitatea comercială și venitul sporit să nu diminueze calitatea studiilor și a cercetării sau standardele intelectuale ale instituțiilor.
- b. Reformele în conducerea și administrarea instituțiilor de învățământ superior vor fi orientate spre stabilirea unui echilibru corespunzător între necesitatea încurajării unei conduceri și administrări eficiente și necesitatea încurajării antrenării în procesul de luare a deciziilor a membrilor comunității academice, inclusiv a studenților, profesorilor, cercetătorilor și administratorilor.
- c. Președinții, rectorii, prorectorii și alți lideri instituționali vor fi responsabili nu doar pentru administrarea eficientă a instituțiilor și dezvoltarea lor academică, ci și pentru asigurarea unei conduceri etice. Ideea unui "audit etic", ca parte a executării instituționale, va fi, de asemenea, examinată.
- d. Procesele instituționale de luare a deciziilor vor fi implementate ținându-se cont de angajamentele și responsabilitățile morale ale factorilor decizionali în fața tuturor părților interesate de deciziile luate atât în cadrul, cât și în afara instituției.

4. Cercetarea bazată pe integritatea academică și reacția socială

- a. Libertatea intelectuală și responsabilitatea socială sunt valorile de bază ale cercetării științifice, care trebuie să fie respectate și promovate în mod consecvent. Aceste două valori ar trebui să se consolideze reciproc în cadrul sistemelor tot mai deschise de instruire și de producere a cunoștințelor caracteristice societății secolului al 21-lea.
- b. Cercetătorii individuali și grupurile de savanți sunt responsabili moral nu doar pentru procesele de cercetare (alegerea subiectului, metodele de cercetare și integritatea cercetării), ci și pentru rezultatele lor. De aceea, ei trebuie să elaboreze și să respecte în mod riguros coduri de norme etice care să reglementeze activitatea lor de cercetare științifică.
- c. Orice cod de conduită trebuie să includă norme etice și proceduri de aplicare, astfel evitându-se situații de superficialitate, lipsa de conținut, ipocrizie, corupție sau impunitate.
- d. Comunitățile științifice trebuie să promoveze cooperarea internațională și să asigure o solidaritate intelectuală și morală bazată pe valorile unei culturi a păcii și pe imperativul orientării spre o bunăstare a omenirii printr-o dezvoltare viabilă.

- e. Personalul academic și cercetătorii, în mod individual și/sau colegial, poartă responsabilitatea și dreptul (i) la libera exprimare cu privire la aspectele științifice și etice ale unor proiecte de cercetare și aplicare a rezultatelor, și (ii) în caz extrem, de a se retrage din acele proiecte, dacă consideră necesar acest lucru.

III. Susținerea implementării valorilor și a principiilor etice

Realizarea valorilor și principiilor menționate mai sus implică realizarea unui set de mecanisme potrivite și eficiente, pentru:

- ▶ a asigura un echilibru între natura învățământului superior ca un bun public și comercializarea serviciilor sale, în același timp menținându-se valorile de bază ale etosului academic;
- ▶ a promova un sistem de conducere a instituțiilor de învățământ superior capabil să asigure valorile modelului academic de adoptare colegială a deciziilor;
- ▶ a garanta faptul că fiecare instituție de învățământ superior și de cercetare activează în conformitate cu politica și procedurile conduitei academice care sunt implementate în mod consecvent și reînnoite periodic;
- ▶ a elabora și a aplica la nivel instituțional, național și internațional coduri de norme etice pentru reglementarea cercetării științifice disciplinare și interdisciplinare;
- ▶ a promova cooperarea internațională focalizată pe valorile, principiile și normele etice ale învățământului superior și cercetării în Europa și alte regiuni ale lumii.

IV. Participarea UNESCO-CEPES

UNESCO-CEPES este îndemnată ca, în colaborare cu alți parteneri relevanți, să întreprindă acele inițiative corespunzătoare care ar contribui la propagarea și implementarea prezentei Declarații. Activitățile de implementare trebuie să fie orientate spre identificarea exemplelor de "practică-model" în domeniile date, astfel garantându-se o bază informativă pentru discuții ulterioare referitoare la valorile, principiile și normele etice ale învățământului superior din Europa și pentru promovarea celor mai bune practici instituționale.

DECLARAȚIA STUDENȚILOR DE LA LUXEMBURG

Prezentată în 21 martie 2005 de către ESIB (National Unions of Students), a accentuat, între *altele*, următoarele:

ESIB vede Procesul de la Bologna ca un instrument important pentru a crea un continent integrat; accentuăm că nu este nevoie de alte reforme (introducerea unor noi mecanisme de selecționare, reducere a finanțărilor etc.) pentru susținerea procesului Bologna.

Progrese și acțiuni

Structura ciclurilor de studii

Finalizarea cu succes a primului ciclu trebuie să permită accesul la cel de al doilea ciclu. ESIB se opune oricărui mecanism adițional de selecție, fie el bazat pe examen de selecție sau *numerus clausus*.

Programele de studiu oferite în cadrul celor două cicluri trebuie să fie gratuite. Atât primul cât și cel de-al doilea ciclu au o valoare specifică, oferind răspunsuri la cerințe diferite și uneori complementare, iar studenții trebuie să aibă posibilitatea de a alege dacă vor să continue sau nu după finalizarea primului ciclu de studii.

Asigurarea calității

Insatisfacția provocată de insuficienta implicare a studenților. În majoritatea țărilor studenții nu sunt implicați în mod real în mecanismele de evaluare internă și externă.

Recunoașterea diplomelor și perioadelor de studii

Luăm la cunoștință cu mare îngrijorare că în cea mai mare parte a Spațiului European al Învățământului Superior, Convenția de la Lisabona încă nu a fost implementată adecvat.

Dimensiunea socială ca prioritate

În această privință se accentuează:

- ▶ Sistemele naționale de susținere a studenților trebuie să fie suficiente pentru a acoperi costurile vieții; ESIB subliniază că bursele pentru toți sunt preferabile altor forme de susținere financiară;
- ▶ Este important ca sistemele de finanțare a studiilor să fie portabile în scopul măririi mobilității;

- ▶ Un sistem social adecvat pentru toți studenții care să acopere cazarea, asigurarea medicală, serviciile sociale și mâncarea; acest sistem trebuie să garanteze securitatea socială a studenților;
- ▶ În proiectarea acestor sisteme studenții trebuie să fie o parte integrantă. Vedem în dimensiunea socială un domeniu transversal al Procesului Bologna. Având în vedere insuficiența implementare a acestei dimensiuni insistăm asupra următoarelor puncte:
 - Ca dimensiunea socială să devină o prioritate după conferința de la Bergen;
 - Că va fi o parte din procesul de "stocktaking".
- ▶ Îndepărtarea tuturor obstacolelor care au mai rămas în calea mobilității.

Cerem miniștrilor educației care se vor întâlni la Bergen următoarele acțiuni:

1. Să creeze un fond european pentru mobilități.
2. Să abroge sau să simplifice condițiile în vederea obținerii unei vize și a permisului de rezidență pentru studenții care participă în mobilități.
3. Să stabilească date comparabile în ceea ce privește situația socială și economică a studenților din țările participante. Cooperarea dintre departamente ministeriale diferite.

Considerăm că la realizarea EHEA (*European Higher Education Area*) nu trebuie să contribuie numai actorii responsabili pentru învățământul superior. Mai mult, cerem miniștrilor responsabili cu învățământul superior să ia în considerare și implicarea colegilor de la alte ministere/departamente. Reforma învățământului superior trebuie făcută după o politică integrată a întregului spectru guvernamental și să nu fie limitată de responsabilități formale de competență.

HOTĂRÂRE
a Senatului Universității „Politehnica” din Timișoara
Nr. 05 / 16.02.2006
*~ cu privire la politica de asigurare
a calității actului didactic în UPT ~*

1. PREVEDERI CADRU

Art.1. Universitatea „Politehnica” din Timișoara consideră **asigurarea calității** activității sale didactice ca pe un proces menit să ridice continuu nivelul absolvenților săi și să garanteze în fața societății deținerea de către aceștia a deprinderilor, competențelor și cunoștințelor declarate.

Art.2. Asigurarea calității este de o importanță fundamentală pentru UPT, angajamentul față de un set de principii comune fiind considerat drept precondiție pentru cooperarea la diferite niveluri cu alte universități, cu diverși alți parteneri, cu societatea, în general.

Art.3. În cadrul procesului de asigurare a calității educației, UPT vizează, în primul rând, conținutul, organizarea și desfășurarea programelor sale de studiu, prin prisma adecvantei lor la cerințele societății, dar și relația dintre actul didactic și actul de cercetare–dezvoltare–inovare, măsură în care fiecare dintre aceste acte este deschis înspre celălalt. Cercetarea trebuie să furnizeze procesului de învățământ competență științifică și expertiză, care să se manifeste prin actualitatea și valabilitatea cunoștințelor și prin inducerea deprinderii de gândire creativă și, totodată, să furnizeze o carte de vizită care, prin vizibilitate, să atragă interesul noilor generații de tineri de a deveni studenți ai universității. La rândul lui, procesul de învățământ trebuie să constituie un mediu de diseminare și asimilare a noului, de identificare a resurselor umane apte pentru cercetare și un mijloc de a întreține și de a dezvolta relații de reciprocitate cu societatea. UPT consideră buna funcționare a acestei legături ca element definitoriu al propriei misiuni.

2. PREVEDERI PRIVIND STANDARDELE ȘI INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI UPT PENTRU AUTOEVALUAREA INTERNĂ A CALITĂȚII

Art.4. Pentru asigurarea calității, UPT promovează un ansamblu de acțiuni, asociat cu proceduri corespunzătoare. Acestea sunt destinate garantării bunei desfășurări a proceselor, orientării corecte a opțiunilor, luării de decizii bine documentate, identificării neconformităților și întreprinderii de intervenții corective.

20 Hotărâre a Senatului UPT
cu privire la politica de asigurare a calității actului didactic
în UPT 06

73

Art.5. UPT își definește standarde interne, ce urmăresc, pe de o parte, compatibilizarea pe plan european, în sensul îndeplinirii cerințelor din spațiul european al învățământului superior, în primul rând așa cum sunt ele reflectate în Cadrul European al Calificărilor, iar pe de altă parte, plasarea universității într-o poziție cât mai bună în ierarhia națională / europeană și perceperea ca atare a rezultatului de către societate.

Art.6. În vederea alinierii la cerințele și standardele internaționale de performanță, UPT adoptă următorii indicatori de performanță pentru autoevaluarea internă a calității proceselor din universitate: *selectivitatea actului de recrutare a studenților, adecvanța resurselor umane și materiale, realizarea profesională a absolvenților, vizibilitatea cercetării și transferului tehnologic, rezultatele financiare ale cercetării și transferului tehnologic, gradul de internaționalizare, reputația în mediul autohton și internațional.*

3. PREVEDERI PRIVIND ORGANIZAREA SISTEMULUI DE ASIGURARE A CALITĂȚII; PRINCIPII PENTRU ASIGURAREA CALITĂȚII

Art.7. În UPT sistemul de organizare a calității se găsește sub conducerea nemijlocită a rectorului instituției, este parte integrantă a managementului intern al instituției și este organizat potrivit prevederilor legale. Instituțional, asigurarea calității este urmărită de Direcția Generală de Asigurare a Calității, aflată sub coordonarea **Comisiei pentru evaluarea și asigurarea Calității a UPT**. La nivelul facultăților și al departamentelor / catedrelor, funcționează **Comisii ale Calității**.

Art.8. În U.P.T. sistemul de asigurare a calității este considerat din următoarea perspectivă:

- ▶ Sistemul este necesar pentru responsabilizarea în formarea profesională și educație și pentru îmbunătățirea continuă a acestora, incluzând contextul, conținutul, procesul și condițiile de organizare a programelor de pregătire, precum și rezultatele învățării.
- ▶ Politicile și procedurile de sistem trebuie să acopere toate nivelurile sistemelor de formare profesională și educație.
- ▶ Sistemul cuprinde evaluări periodice interne ale domeniilor și programelor de pregătire implementate, ale căror rezultate trebuie să furnizeze dovezi pentru evaluările externe pe care le solicită universitatea.
- ▶ Sistemul trebuie să includă:
 - obiective și standarde clare și măsurabile;
 - norme metodologice pentru implementare, referind inclusiv implicarea partenerilor;
 - resurse adecvate;
 - metode de evaluare îmbinând auto-evaluarea cu evaluarea externă;
 - mecanisme și proceduri de feedback pentru îmbunătățirea calității,
 - mijloace de prezentare a rezultatelor evaluărilor publicului larg.

4. PREVEDERI PRIVIND RESPONSABILITĂȚILE LEGATE DE ASIGURAREA CALITĂȚII PE CARE LE AU STRUCTURILE ȘI PERSOANELE UNIVERSITĂȚII

Art.9. Sistemul de asigurare a calității are ca obiectiv principal garantarea desfășurării proceselor din universitate în conformitate cu reglementările legale și cu propriile reglementări. Obiectivul se realizează prin aplicarea regulamentelor și procedurilor adoptate.

Art.10. În plan didactic, se consideră de primă importanță managementul programelor de studii, desfășurarea corectă a proceselor de evaluare, garantarea faptului că diplomele acordate au acoperire în deprinderi, competențe, cunoștințe și capacitate de gândire creativă.

Art.11. Structurile universității și cadrele didactice răspund, în cadrul unor arii de responsabilitate bine delimitate, de definirea programelor de studii, de implementarea acestora și de maniera în care prin parcurgerea lor se titrează studenții din diverse cicluri de studii.

Art.12. Responsabilizarea se realizează prin definirea atentă a competențelor, delegarea clară de autoritate și prin controlul îndeplinirii sarcinilor folosind acțiuni de monitorizare, auditare și autoevaluare internă.

Art.13. Performanțele individuale în plan didactic ale *staff-ului* academic și capacitatea acestuia de a obține rezultate notabile în cercetare și de a le aduce în actul didactic vor contribui într-o măsură sporită la promovarea și menținerea în ierarhia didactică.

5. PREVEDERI PRIVIND IMPLICAREA STUDENȚILOR ÎN ASIGURAREA CALITĂȚII

Art.14. Studenții UPT, principalii beneficiari ai programelor de studii și ai altor programe ale universității, sunt chemați să se manifeste ca elemente active ale tuturor proceselor în care se regăsesc și nu numai. În principal, se are în vedere participarea la proiectarea, după caz la aprobarea programelor, precum și la revizuirea acestora. Punctele de vedere ale studenților, exprimate în diferite circumstanțe, create prin proceduri și reglementări sau instanțiate *ad-hoc* vor constitui, după caz, elemente de autoevaluare ale proceselor, sugestii de îmbunătățire și înnoire, etc. *Consultarea studenților în privința procesului de învățământ în sine și a condițiilor în care acesta se desfășoară și cunoașterea doleanțelor lor reprezintă una dintre căile de asigurare a calității educației în UPT.*

20 Hotărâre a Senatului UPT
cu privire la politica de asigurare a calității actului didactic
în UPT **06**

75

**6. PREVEDERI PRIVIND MODALITĂȚILE DE TRANSPUNERE
ÎN FAPT, DE MONITORIZARE ȘI DE REVIZUIRE
A POLITICII UPT DE ASIGURARE A CALITĂȚII**

Art.15. Transpunerea în fapt, monitorizarea și revizuirea politicii UPT în domeniul asigurării calității se vor efectua plecând de la reglementările legale și standardele proprii, prin conceperea și implementarea a diferite programe și proiecte, evaluarea concepției și implementării, corecția neconformităților și continua aducere la zi a lucrurilor.

Art.16. Interacțiunea cu studenții, *staff*-ul academic și partenerii autohtoni și străini va asigura *feedback*-ul sistemului și se va constitui în principală sursă de idei ameliorante.

RECTOR,
Prof. dr. ing. Nicolae ROBU

SECRETAR ȘEF,
Alexandru GAȘPAR

Legitimitatea Asigurării Calității în Învățământul Superior

Rolul autorităților și instituțiilor publice

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Consiliul Forului European pentru Învățământul Superior cu privire la *Legitimitatea Asigurării Calității în Învățământul Superior: Rolul Autorităților și Instituțiilor publice*, s-a desfășurat la data de 19-20 septembrie 2006, la Strasbourg în cooperare cu Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior (ENQA-AEAC) și Asociația Europeană a Universităților (EUA – AEU), s-a concentrat asupra relației dintre asigurarea calității, responsabilitatea publică pentru învățământul superior și cercetare și guvernarea învățământului superior. Forumul a avut drept punct de reper premisa despre realizarea calității înalte a învățământului superior și cercetării ca responsabilitate comună a tuturor partenerilor în cadrul învățământului superior. Instituțiile, personalul și studenții precum și autoritățile publice ar trebui și în continuare să considere implementarea calității drept un scop de bază al învățării, predării și cercetării.

Calitatea în învățământul superior trebuie să corespundă cerințelor comunității academice și disciplinelor, precum și necesităților și așteptărilor societății, a cărei parte este învățământul. Acesta din urmă ar trebui să includă reguli de etică și oportunități pentru dezvoltarea personală, precum și să asigure posibilități pentru cei care își fac studiile, stimulând inovațiile lor.

Autoritățile publice ar trebui, în cooperare și consultare cu instituțiile de învățământ superior, cadrele, studenți și alți împuterniciți, să lărgescă viziunile și scopurile pentru învățământul superior de care ei sunt responsabili și să furnizeze cadrul pentru implementarea acestora. Ei ar trebui să depună eforturi susținute pentru a stimula încrederea mutuală în Spațiul European al Învățământului Superior. Instituțiile de învățământ superior ar trebui să explice exact care sunt misiunile și scopurile lor, care ar trebui să asigure bazele dezvoltării și evaluării calității instituției.

Definirea, dezvoltarea și evaluarea calității reprezintă niște aspecte suplimentare în căutarea calității în cadrul învățământului superior și cercetării. Asigurarea calității, prin urmare, este legată de o dezbatere continuă cu privire la scopurile învățământului superior și cercetării precum și lucrul continuu pentru a ameliora abilitatea instituțiilor, cadrelor, studenților întru realizarea obiectivelor.

Autoritățile publice precum și instituțiile și agențiile pentru asigurarea calității, ar trebui să recunoască că diversele etape de dezvoltare ale instituțiilor și ale sistemului învățământului superior pot să impună diferite interpretări și metode. Acestea din urmă pot să utilizeze indicatori și criterii cantitativi și calitativi, care pot să varieze conform etapei de dezvoltare a sistemului. Bilanțul dintre metode poate

să se schimbe în timp și va tinde să schimbe abordările din cantitative în calitative odată cu maturizarea sistemului.

Dezvoltarea și menținerea unei bune calități în cadrul învățământului superior și cercetării se bazează pe condiții atractive de lucru pentru personal și studenți precum și pe cadrul stabilit de autoritățile publice. Forumul acordă sprijin Standardelor și Directivelor pentru Asigurarea Calității în Contextul Învățământului Superior European adoptat de către Miniștrii de la Bergen, în luna mai 2005. De atunci, stabilită de către Miniștri în Comunicatul lor de la Bergen, responsabilitatea de bază pentru dezvoltarea calității în învățământul superior revine instituțiilor, guvernarea și managementului învățământului superior trebuie să ducă la o continuă dezvoltare a calității, aceasta fiind unul din scopurile sale principale. Autoritățile publice ar trebui să stimuleze monitorizarea asigurării calității și calitatea sporirii activităților. Sporirea calității ar trebui să mobilizeze în continuu instituțiile cu învățământ superior și toți membrii în particular. Instituțiile ar trebui de asemenea să caute susținere în colaborarea cu partenerii externi. Asigurarea exterioară a calității, realizată prin intermediul mandatelor oferite de către autoritățile publice competente, constituie o completare importantă pentru cultura calității în instituțiile de învățământ superior.

Resursele și eforturile epuizate în cadrul asigurării externe a calității ar trebui să fie direct proporționale cu beneficiile rezultate din această evaluare și ar trebui să contribuie la realizarea acestor beneficii. Aceasta este foarte important pentru definirea scopurilor asigurării calității și activităților de acreditare. În timp ce rapoartele din cadrul evaluării interne și externe a calității joacă un rol important la menținerea și ameliorarea calității învățământului superior, cea mai criticată etapă în acest fenomen este continuitate recomandată la aceste rapoarte, care ar trebui văzută drept cea mai fundamentală responsabilitate a instituțiilor cu învățământ superior. Asigurarea calității și exercițiul continuității ce duc la argumentarea ei, ar trebui, prin urmare, să fie axate pe viitor, să includă leadership-ul și managementul, și să se concentreze, în particular, pe capacitatea instituțiilor pentru o schimbare efectivă, suportată de resursele adecvate ale culturii calității.

Toate țările Europene ar trebui să facă tot posibilul pentru a plasa sistemele lor în contextul European și internațional mai larg. În cazul sistemelor mai mici de învățământ superior, cooperarea regională ar putea fi plasată în asigurarea calității. Informația adecvată și explicită referitor la rezultatele evaluării calității ar trebui să fie efectuată într-o măsură mai accesibilă.

Asigurarea calității ar trebui să contribuie la recunoașterea calificărilor în Spațiul European al Învățământului Superior, ce necesită informație adecvată cu privire la calitatea învățământului și rezultatele lui precum și cooperarea strânsă dintre agențiile de recunoaștere a calificărilor și agențiile de asigurare a calității.

Consiliul Europei și Comitetul Director pentru Învățământul Superior și Cercetare ar trebui să folosească poziția lor drept o platformă pan-europeană centrată pe valori pentru a asigura faptul că esența valorilor universitare este înrădăcinată în Spațiul European al Învățământului Superior și să ajute la găsirea de căi adecvate pentru adaptarea la schimbările societății.